

Euripidas

Orestas

Iš senosios graikų kalbos išvertė ir komentarus parašė

Audronė Kudulytė–Kairienė

Versta iš: Euripides, Orestes, with introduction and commentary

by C. W. Willink, Oxford: Clarendon Press, 1986

Veikėjai***Elektra******Helenė******Orestas******Menelajas******Tindarėjas******Hermijonė******Piladas******Tarnas frigas******Pasiuntinys******Apolonas******Choras, kurį sudaro penkiolika Argo moterų***

Veiksmas vyksta Arge, praėjus penkioms dienoms po nužudytos Klitaimnestros kūno sudeginimo. Prieš Agamemnono rūmus ant suolo miega apsiaustu apklotas Orestas. Prie jo stovi Elektra.

Prologas

Elektra

Pasak žmonių kalbų, nėra tokios baisios
 Kančios arba nelaimės, dievo pasiųstos,
 Kurios neiškentėtų prigimtis žmogaus.
 Garbingasis Tantālas – nepavydžiu jam
 5 Likimo (sako, jis iš Dzeuso giminės), –
 Padangėj pakabintas bijosi uolos,
 Virš jo galvos pasvirusios. Tai jam bausmė,
 Kad jis, žmogus, turėjo teisę atsisėst
 Už bendro stalo su dievais, bet suvaldyt
 10 Liežuvio nemokėjo – nuodėmė baisi.
 Tantālui užgimė Pelòpas, šiam – sūnus
 Atrėjas. Pastarajam deivė įverpė
 Į lemtį nesutart su broliu Tijestū.
 Tačiau ar reikia man minėti, kas baisu?
 15 Vaikus nužudęs, tėvui Tijestui jų mėsos
 Atrėjas patiekė... Atrėjo... Aš tyliu...
 Kretietė Aeropė buvo motina
 Šlovingo (jeigu toks jis) Agamemnono
 Ir Menelajo. Šis dievų nekenčiamą
 20 Helenę vedė; Klitaimnestrą, žinomą
 Dabar helėnams, vedė Agamemnonas.

Trys dukterys mes esam: Elektra – tai aš,
 Chrisotemidė, Ifigenija, taip pat
 Sūnus Orestas nedoriausios motinos,
 25 Kuri, ant vyro audeklą užmetusi,
 Nužudė jį. Merginai nedera kalbėt,
 Kodėl ji tai padarė... Šitą klausimą
 Tegu aptars kiti. Ar Foibą kaltinti?
 Jis liepė motiną Orestui nužudyt.
 30 Atrodė ne visiems šis poelgis garbus,
 Bet paklusnus Orestas vykdė jį. Žudyt
 Padėjau aš, kiek gali moteris padėt.
 [Piladas mums abiems taip pat pagelbėjo].
 Ir nuo tada Orestas vargšas, apimtas
 35 Sunkios ligos, parkritęs guli lovoje.
 Iš proto jį varyte varo motinos
 Pralietas kraujas. Deivių nedrįstu vadint,
 Kurios jam kelia baimę, Eumenidėmis.
 Šešta diena jau šiandien, kai šventa ugnis
 40 Prarijo kūną nužudytos motinos,
 O jis nė kąsnio nenurijo nuo tada,
 Nesiprausė, vien dangstos savo apsiaustu.
 Atslūgus ligai, vėl atgauna nuovoką,
 Pravirksta, veržiasi ištrūkt iš patalų
 45 Kaip kumeliukas, jungo bandantis išvengt.
 Argiečiai nutarė pastogės mums neduot,
 Prie židinio neleisti ir nesikalbėt
 Su motinos žudikais. Šiandien ta diena

Lemtingoji, kuomet argiečiai nubalsuos,
 50 Ar reikia mus užmėtyti akmenimis
 [Ar mūsų gerkles perrėžti aštriu peiliu].

Bet turim viltį išsigelbėt nuo mirties:
 Iš Trojos Menelajas grįžo. Laivas jo
 Pasiekė uostą Nauplijos ir inkarą
 55 Ten išmetė. Keliaudamas namo, ilgai
 Klajojo Menelajas. Nelaimingąją
 Helenę atsiuntė į rūmus jis nakčia,
 Kad ją išvydę dieną tie tėvai, kurių
 Vaikai prie Ilijono buvo nukauti,

60 Jos neužmėtytų akmenimis. Viduj
 Ji verkia dėl sesers ir negandų šeimos.
 Ją guodžia Hermijonė, jos duktė, kurią
 Namie paliko, Trojon plaukdama. Tada
 Iš Spartos Menelajas mano motinai
 65 Dukrelę atvežė. Ji linksmina dabar
 Helenę, padeda pamiršti negandas.

Dairaus tolyn į kelią, noriu pamatyt
 Atvykstant Menelają. Patys esame
 Visai bejėgiai. Gal jisai išgelbės mus.
 70 Nėra jokios vilties nelaimėlių namuos!

Ateina Helenė

Helenė

O Klitaimnestros ir Atreido dukterie,
 Elektra, taip ilgai vis dar mergaujanti!
 Kaip gyveni, vargšele, kaip motinžudys

Orestas, nelaimingas brolis, laikosi?
 75 Nesusitepsiu, kreipdamasi į tave,
 Nes Foibą kaltinu dėl šitos nuodėmės.
 Apraudu mirtį Klitaimnestros. Nemačiau
 Sesers aš nuo tada, kai Trojon išplaukiau –
 Man protą sudrumstė tada dievai. Dabar,
 80 Netekusi sesers, jos lemtį apverkiu.

Elektra

Kam man kalbėt, Helene? Tu pati matai.
 [Bėda ištiko Agamemnono namus].
 Be miego sėdžiu aš prie vargšo mirštančio –
 Vos vos kvėpuoja jis, atrodo leisgyvis.
 85 Dėl esančių bėdų jam neprikaišioju.
 O jūs su vyru šitokie palaiminti!
 [Atvykote pas mus, pakliuvusius bėdon.]

Helenė

Kada jį atsigulė į patalą?

Elektra

Kai tik praliejo kraują mūsų motinos.

Helenė

90 Ak, vargšas! Vargšė motina, taip žuvusi!

Elektra

Ir jis kankinasi, nelaimę kęsdamas!

Helenė

Ar, dėl dievų, gali tu man pasitarnaut?

Elektra

Budėdama prie brolio, laiko neturiu.

Helenė

Gal nori mano sesės kapą aplankyti?

Elektra

95 Nueit prie kapo savo motinos? O kam?

Helenė

Nunešt plaukų sruogelę ir aukas nuliet.

Elektra

Kodėl tu negali pati lankyti kapų?

Helenė

Nes gėdi juos argiečiams pasirodyti.

Elektra

Vėlu. Tuomet gėdingai palikai namus.

Helenė

100 Teisybę pasakei, bet man nemalonu.

Elektra

Kodėl dabar tu mikėniečių gėdijies?

Helenė

Bijau tėvų – prie Trojos žuvo jų vaikai.

Elektra

Tikrai baisu, nes Arge tu dar minima.

Helenė

Man gera padaryk, nuo baimės išvaduok.

Elektra

105 Aš negaliu pažvelgti į kapą motinos.

Helenė

Bus gėda, jei tarnai nuneš jai šias aukas.

Elektra

Kodėl gi Hermijonės tu nepasiunti?

Helenė

Mergaitėms nedera išeit į viešumą.

Elektra

Velionė ją augino. Taip pagerbtų ją...

Helenė

110 Teisingai pasakei. Klausau tavęs, vaikut.

[Nusiųsiu dukterį, nes tu gerai kalbi].

Dukrele Hermijone, iš namų išeik!

Hermijonė išeina iš rūmų

Paimki šias aukas ir sruogą nukirptą.

Prie Klitaimnestros kapo eik ir ten nuliek

115 Šiek tiek putoto vyno, pieno su medum,

Prie kapo atsistojus šitaip pasakyk:

„Sesuo Helenė atsiuntė tau šias aukas.

Pati prie tavo kapo neina, bijosi

Minios argiečių.“ Paprašyk, kad ji ir man,

120 Ir tau, ir mano vyrui būtų palanki,

Ir šiem dviem, pražudytiem dievo. Pažadėk,

Kad paaukosiu seseriai visas aukas,

Kurias aukoti reikia požemio dievams.

Na, paskubėk, dukrel! Nuliejusi aukas

125 Ant kapo, kuo greičiau pargrįšk keliu atgal.

Helenė ir Hermijonė išeina

Elektra

O prigimtie! Žmonėms – tu blogis didelis,

Bet kai kuriems ir padedi! Ar matėte –

Helenė tik pakirpo galiukus plaukų,
 Norėdama išlikt graži. Ji kaip anksčiau
 130 Tokia pati!

Nueinančiai Helenei

Tavęs lai neapkęs dievai!
 Mane tu, jį, Heladę visą pražudei!
 Kokia aš vargšė!

Pamato ateinantį chorą

Mano draugės artinas
 Kartu raudoti. Greitai iš miegų prikels
 Jos miegantį Orestą. Ašaros akis
 135 Užlies man, kai išvysiu brolių šėlstantį.
 [Mieliausios moterys, jūs tyliai ženkite
 Ir netriukšmaukite, netrypkite kojomis!
 Man maloni draugystė jūsų, bet tikrai
 Nelaimė atsitiks, jei brolis atsibus].

Įeina moterų choras

Choro vadovė

Strofa I

140 Tyliai tyliai ženkit pamažu pirmyn,
 Ir kojomis netrypkite!

Elektra

Nuo lovos pasitraukit, eikit kuo toliau!

Choras atsitraukia

Choro vadovė

Gerai, aš paklusu.

Elektra

145 Lai kaip plonyčio lumzdelio

Būna tylus tavo balsas.

Choro vadovė

Klausyk, šneku labai tyliau

Balsu.

Elektra

Štai šitaip, štai...

Tyliau kalbėki, dar tyliau... Pašnibždomis kalbėki...

150 Man pasakyk, kodėl jūs čia atvykote.

Rodo į Orestą

Atsigulė miegoti pagaliau.

Antistrofa I

Choro vadovė

Kas gi atsitiko? Miela, pasakyk.

Kokia nelaimė ir bėda?

Elektra

155 Jis dar kvėpuoja, bet dejuoja jau retai.

Choro vadovė

Ką tu kalbi? Vargšelis...

Elektra

Jį pražudysi, jei sapną

Jo išblaškysi saldžiausią.

Choro vadovė

160 Dievai jam kančią pasiuntė

Vargšeliui.

Elektra

Vargas man!

Ak, neteisingas Loksijas nuo trikojo Temidės

Daryti liepė neteisingus dalykus –

165 Kad brolis nužudytą motiną.

Strofa II

Choro vadovė

Matei? Jis sujudėjo jau po apsiaustu.

Elektra

Nelaboji! Jį iš miegų

Prikėlei kalbėdama garsiai!

Choro vadovė

Maniau, kad jis dar miega.

Elektra

170 Ar nepaliksit mūsų,

Ar neišeisit iš namų,

Ar baigsite triukšmauti?

Choro vadovė

Jis miega dar.

Elektra

Tiesa.

O naktie, o valdove,

175 Teikianti miegą darbštuoliams žmonėms,

Ateik iš Erebo, sparnuotoji,

Į Agamemnono rūmus!

180 Mes per savas nelaimes, per negandas

Žūstame, žūstam...

Chorui

Vėl jūs triukšmaujat.

Savąjį balsą pritildžiusi argi neleisi jam

185 Lovoje dabar ramiai

Ilstėtis, mieloji?

Antistrofa II

Choro vadovė

Sakyki, kaip jo visos kančios pasibaigs?

Elektra

Jis numirs, numirs... Kaip kitaip?

Nenori nė kąsnio praryti!

Choro vadovė

190 Likimas jo jau aiškus.

Elektra

Mus Foibas paaukojo,

Kai motiną tėvažudę

Įsakė nužudyti.

Choro vadovė

Iš tikro.

Elektra

Negerai.

195 Nužudei, nužudei tu,

Motina mano, juk tu nužudei

Ir tėvą, ir savo pačios vaikus!

200 Esam beveik jau pražuvę!

Tu jau kapuos, o mano gyvenimas

Slenka daugiausia raudant, dejuojant,

205 Verkiant nakčia. Netekėjusi
 Ir būdama be vaikų, viena, taip visas dienas
 Aš, vargšė, praleidžiu.

Choro vadovė

Elektra, tu arčiau priėjus pažiūrėk,
 Gal tau nepastebėjus, brolis numirė.
 210 Man nepatinka išsekimas jo baisus.

Orestas (atsibusdamas)

O miege kerintis, atbaidantis ligas!
 Taip apėmei saldžiai – tavęs jau trūko man.
 O Lete, užmarštie nelaimių, tu esi
 Protinga, nelaimingiems deivė geidžiama!
 215 Iš kur, kada čia atėjau? Kaip atvykau?
 Neatmenu, nes protą praradau anksčiau.

Elektra

Miliausias, užmigai, mane pradžiuginai.
 Ar nori – apkabinus kilstelsiu tave?

Orestas

Paėmus apkabinki, nuo burnos putas
 220 Nušluostyk, nuvalyk nelaimėliui akis.

Elektra nuvalo Oresto veidą

Elektra

Štai taip. Šis darbas malonus. Esu sesuo,
 Slaugyti savo brolių neatsisakau.

Orestas

Priglauski prie savęs ir plaukus purvinus

Man nuo kaktos nubrauk. Labai blogai matau.

Elektra priglaužia prie savęs Oresto galvą

Elektra

225 O nelaiminga galva purviniais plaukais,
Seniai tu neprausta, visa sulipusi!

Orestas

Vėl paguldyk mane. Kai baigias priepuolis,
Silpnumas apima ir kūno nevaldau.

Elektra

Štai taip, gulėk. Ligoniui mielas patalas,
230 Nors kartais atsibodęs, bet jam būtinas.

Orestas

Pakelk mane, padėki atsistot, pasuk.
Bejėgiai sergantys, įtikti jiems sunku.

Elektra

Gal tu norėtumei ant žemės atsistot
Ir žingsnį žengt iš lėto? Malonu judėt.

Orestas

235 Tikrai, nes tai sveikatos požymis. Geriau
Atrodyti sveikam, net jei tai netiesa.

Elektra

Mielasis broli, paklausk dabar manęs,
Kol leidžia blaiviai tau mąstyt Erinijos.

Orestas

Kažką man naujo pasakysi. Džiaugsiuosi,
240 Jei gėra. Jeigu bloga, negandų gana.

Elektra

Parvyksta Menelajas, tėvo brolis. Jau
Į uostą Nauplijos laivai jo įplaukė.

Orestas

Ką pasakei? Ar dėdė, tėvui prielankus,
Sugrįžta nuo nelaimių mus išgelbėti?

Elektra

245 Atvyksta ir – tu mano žodžiais patikėk –
Nuo Trojos mūrų jis Helenę vežasi.

Orestas

Geriau jam būtų buvę grįžt namo vienam.
O kad gabenas žmoną – didelė bėda.

Elektra

Nedoros Tindarėjui gimė dukterys,
250 Heladėj negera šlove garsėjančios.

Orestas

Tu išsiskirk pati iš giminės blogos
Ne vien tik savo žodžiais, bet ir mintimis...

Elektra

Brolau, vėl tavo žvilgsnis drumsčias! Pamišai
Taip greit, nors neseniai protingai tu mąstei!

Orestas

255 Maldauju, motina, nesiųsk merginų man
Kruvinaškių, panašių į gyvates!
Štai jos! Štai jos arti! Štai puola jos mane!

Elektra

Gulėk, vargšeli, savo pataluos ramiai!
Tu nieko nematai, tau šitai rodosi!

Orestas

260 O Foibe, šios šunākės nužudys mane,
Baisingos, rūščios deivės, žynės mirusių!

Elektra

Tavęs aš nepaleisiu! Apkabinusi
Ranka, laikysiu, kad nesiblaškytumei!

Orestas

Paleisk! Esi viena tu iš Erinijų,
265 Mane laikai, Tartāran stengiesi nutempt!

Elektra

Aš vargšė! Kokį užtarėją man surast,
Kuomet dievų rūstybę užsitraukėme?

Orestas

Paduoki lanką man, ragais apkaustyta,
Jį davė Loksijas ir juo man paliepė
270 Nugint deives, jei jos baugintų siausdamos.
Sužeis žmogaus ranka tuoj kokią deivę, jei
Man prieš akis ji pasipainios. Girdite?
Nejau nematote sparnuotųjų strėlių,
Iš mano toliaušaūdžio lanko skriejančių?
275 Ko laukiat? Kilkit, skroskit eterį sparnais
Ir kaltinkite Foibo pranašavimus!
Kodėl aš kliedžiu, kvapo neatgaudamas?
Kur, kur nuklydau aš iš savo patalo?

Nusiraminęs

Nurimo bangos, vėl ramybę aš regiu.

Elektrai

280 Kodėl verki, o sese, galvą slėpdama
 Po apsiaustu? Man gėda – savo ligomis
 Užkroviau daug vargų merginai. Nesigraužk
 Tu dėl manų bėdų, nes man tik pritarei,
 O aš juk pats praliečiau kraują motinos.

285 Bet Loksijui prikaišioju, nes skatino
 Mane šį nedoriausią darbą padaryt,
 Tačiau palaikė vien tik žodžiais, ne veiksmais.
 Manau, kad mano tėvas, jeiigu būčiau jo
 Paklausęs tiesiai, ar žudyti motiną,

290 Maldavęs būtų, mano smakrą liesdamas,
 Kad neištraukčiau kardo prieš gimdytoją, –
 Nebent jis vėl galėtų šviesą pamatyt, –
 Kadangi daug vargų reikėtų man patirt.
 Jau savo galvą atsidenk, sesut, daugiau

295 Nelieki ašarų, nors mūsų padėtis
 Sunki. Kuomet mane tu nusiminiusi
 Matai, tai iškankintą sielą nuramink,
 Paguoski žodžiais. O kai tu verki, šalia
 Aš būdamas, tave užjausti privalau,

300 Nes teikti paramą bičiuliams malonu.
 Na, nelaimingoji, nueiki į namus,
 Užmerk akis, pavargusias nuo nemigos,
 Pavalgyt pasistenk ir kūną numazgok,
 Nes jei mane paliktum ar susirgtumei,

305 Pražūčiau. Tu viena man padedi. Matai,
 Kad aš kitų pagalbinių neturiu.

Elektra

Aš pasirengus su tavim gyvent ir mirt.

Jei mirsi, ką reikės man, moteriai, daryt?

Kaip išsigelbėsiu, viena palikusi,

310 Netekus savo tėvo, brolio ir draugų?

Daryt man reikia, ką sakai. Tu atsigulk,

Neleiski, kad tave valdytų nerimas

Ar baimė. Liki pataluos. Jei nesergi,

Tačiau galvoji, kad sergi, tai nuovargis

315 Ir neramumas tokį žmogų apima.

Elektra įeina į rūmus, Orestas atsigula

Choras*Strofa*

Vaje, vaje!

O bėgančios, sparnuotosios

Valdovės deivės!

Be Bakcho šventė teko jums

320 Tarp verksmo ir dejavimų!

O Eumenidės tamsiosios,

Per eterį jūs skrendate

Atkeršyti už žudynes!

Maldauju aš, maldauju aš –

325 Jūs sūnui Agamemnono

Pamiršti šėlsmą leiskite!

Vargšeli, kiek tu iškentei

Kai pranašystę išgirdai,

Kurią pasakė Foibas pats

330 Nuo trikojo šventykloj,
Kur vidurys pasaulio!

Antistrofa

O Dzeuse, ak!

Kokia bėda, kokia kova

Nuožmi artėja!

335 Tave užpuola, ašaras

Tau kelia keršyt einantis

Už motinos kraujus, kurie

Tau protą atima. Žmonių

340 Nebūna laimė pastovi.

Dejuoju aš, dejuoju aš,

Atrodo, dievas, greitojo

Laivelio burę lenkdamas,

Užlieja mus kaip bangomis

345 Baisingomis nelaimėmis.

Kuriuos namus labiau man gerbt,

Nei tuos, kurie iš dievo

Ir iš Tantālo kilo?

Epodas

Žiūrėkite, karalius eina čia,

Valdovas Menelajas.

350 Matyti iš jo prabangos,

Kad jis Tantālo giminės.

Vedei tu tūkstančius laivų

Į žemę Azijos kadais.

Būk sveikas! Tu sėkme džiaugies.

355 Dievų valia pasiekei, ko geidei.

Ateina Menelajas

Menelajas

Namai manieji! Kaip džiugu jus vėl išvyst,

Iš Trojos grįžus, bet, pamatęs jus, verkiu.

Dar neregėjau kito tokio židinio,

Kurį ištikę būtų šitiek negandų.

360 Apie likimą Agamemnono, taip pat

Jo mirtį, kad pas žmoną teko jam numirt,

Aš sužinojau, pro Malėją plaukdamas.

Iškilęs virš bangų jūreivių pranašas

Žynys Nerėjo dievas Glaukas, sakantis

365 Teisybę, pasirodęs aiškiai ištare:

„O Menelajau, tavo brolis guli jau

Negyvas vonioje, paruoštoje žmonos.“

Aš pravirkau, jūreiviai ėmė verkt kartu.

Kai atplaukiau į Naupliją, mana žmona

370 Jau buvo čia išvykus. Troškau apkabint

Orestą, sūnų Agamemnono, taip pat

Jo motiną, maniau, kad viskas jiems gerai,

Bet išgirdau jūreivį kalbant, kad baisi

Mirtis ištiko Tindarėjo dukterį.

375 O kur yra, merginos, Agamemnono

Sūnus, padaręs šitiek blogo? Kūdikis

Jis buvo Klitaimnestros rankose tuomet,

Kai palikau namus, į Troją vykdamas,

Tad jį pamatęs negalėčiau atpažinti.

Atsibudęs Orestas išgirsta paskutinius Menelajo žodžius

Orestas

380 Jei klausi, Menelajau, tai Orestas – aš.
 Vargus tau savo išsakysiu. Pradžioje
 Prie tavo kelių suklumpu prašydamas
 Ir, nors nepasiruošęs, taip tavęs prašau:
 Mane išgelbėk! Atvykai pačiu laiku!

Menelajas

385 Dievai, ką aš matau? Gal tai numirėlis?

Orestas

Gerai sakai. Esu negyvas, nors regiu.

Menelajas

O vargše, kaip sulipę purvini plaukai...

Orestas

Ne išvaizda mane kamuoja – poelgiai.

Menelajas

O žvilgsnis koks baisus karščiuojančių akių!

Orestas

390 Paliko man tik vardas, kūnas numirė.

Menelajas

Man netikėta tavo išvaizda bjauri.

Orestas

Esu žudikas nelaimingos motinos.

Menelajas

Girdžiu, nutilk! Kas bloga, neminėk dažnai!

Orestas

Gerai. Bet dievas man atseikėjo vargų!

Menelajas

395 Kas tau? Kokia liga tave išsekino?

Orestas

Tai suvokimas, kad labai nusikaltau.

Menelajas

Neaišku. Išmintinga, kas suprantama.

Orestas

Mane labiausiai iškankino širdgėla.

Menelajas

Baisi tai deivė, bet nuo jos pasveikstama.

Orestas

400 Ir pamišimas – tai bausmė už motiną.

Menelajas

Kada jis prasidėjo? Kiek jau bus dienų?

Orestas

Kuomet supylė kapą vargšei motinai.

Menelajas

Prie laužo tu buvai ar laukei namuose?

Orestas

Aš laukiau naktį pelenų – palaidot juos.

Menelajas

405 Ar buvo kas šalia, galėjęs tau padėti?

Orestas

Piladas. Jis padėjo motiną žudyti.

Menelajas

Tave kankina vaizdiniai. Kokie, sakyk?

Orestas

Regiu tris merginas, į naktį panašias.

Menelajas

Žinau jas, tik nenoriu paminėt vardų.

Orestas

410 Jos šventos. Stengies neištarti, kas baisu.

Menelajas

Jos drumsčia protą tau dėl kraujo giminių?

Orestas

Aš vargšas! Kaip jos seka, vejasi mane!

Menelajas

Nekeista. Nusikaltę turi atkentėt.

Orestas

Bet šią nelaimę sau palengvinti galiu.

Menelajas

415 Tik neminėk mirties, nes tai kvaila mintis!

Orestas

Man Foibas liepė nužudyti motiną.

Menelajas

Jisai nežino, kas tai gėris ir tiesa.

Orestas

Dievams vergaujam, nesvarbu, kas tie dievai.

Menelajas

Ar Loksijas tau nepadėjo bėdoje?

Orestas

420 Jis delsia. Tai būdinga prigimčiai dievų.

Menelajas

Kiek laiko jau, kai mirė tavo motina?

Orestas

Šešta diena. Karšti dar laužo pelenai.

Menelajas

Kaip greit atvyko deivės tau atkeršyti!

Orestas

Aš ištikimas draugas, bet neapdairus.

Menelajas

425 Gal tėvas tau pagalbą kokią suteikė?

Orestas

Dar ne. Manau, delsimas jo – man pragaištis.

Menelajas

O kaip, įvykdęs kerštą, tu jauties mieste?

Orestas

Manęs nekenčia žmonės, net nesikalba.

Menelajas

Rankas nuo kraujo apvalei, kaip pridera?

Orestas

430 Kur nueinu, manęs neleidžia į namus.

Menelajas

O kas tave mėgina iš šalies ištremt?

Orestas

Ojakas. Jis dėl Trojos tėvui priešiškas.

Menelajas

Žinau. Jisai už Palamedą keršija.

Orestas

Tai ne dėl to. Aš žūstu dėl kitų trijų.

Menelajas

435 Kas kitas? Gal Aigisto draugas? Pasakyk.

Orestas

Mane jie užgaulioja. Polis klauso jų.

Menelajas

O tėvo skeptro žmonės tau nepatiki?

Orestas

Ar tie, kurie nenori leisti man gyvent?

Menelajas

O ką jie daro? Ar gali paaiškinti?

Orestas

440 Jie šiandien dėl manęs balsuoti ruošiasi.

Menelajas

Ištremt? Nuteist mirties bausme? Palikt gyvent?

Orestas

Užmėtyti mane akmenimis ar ne.

Menelajas

Gal pereiti tau sieną, iš šalies pabėgt?

Orestas

Mes esame ginkluotų vyrų apsupti.

Menelajas

445 Tavųjų priešų ar argiečių apsupti?

Orestas

Visų piliečių – taip trumpai užsiminta.

Menelajas

O vargše, į didžiulę bėdą įklimpai!

Orestas

Viliuosi, kad padėsi nuo bėdų pabėgt.
 Laimingas atvykai, todėl pasidalink
 450 Sėkme su kenčiančiais draugais ir nelaiky
 Kas gera, vien tik sau, paimki ir vargų
 Dalelę. Šitaip atsilyginsi tu tiems,
 Kam reikia padėkot už tėvo paslaugas.
 Tik žodžiais, ne darbais yra draugai, kurie
 455 Palieka savo bičiulius nelaimėje.

Choro vadovė

Spartietis senis Tindarėjas pamažėl
 Čia eina, apsisiautęs juodu apsiaustu
 Ir plaukus nusikirpęs dėl dukters mirties.

Orestas

Ak, Menelajau, žūstu! Tindarėjas čia
 460 Ateina. Pažiūrėt jam tiesiai į akis
 Aš, šitaip pasielgęs, baisiai gėdinuos.
 Mane jis, mažą sūnų Agamemnono,
 Augino pats, labai dažnai myluodavo,
 Nešiodavo ant rankų taip, kaip ir Ledà,
 465 Už Dioskūrus ne mažiau mylėdami.
 O nelaiminga mano siela ir širdie,
 Kaip jiems aš atsilyginau! Kokioj tamsoj
 Paslėpti veidą ir į kokį debesį
 Įlįst, kad nepažvelgčiau aš į jo akis?

Ateina Tindarėjas

Tindarėjas

470 Kur Menelają, dukros vyrą, man išvyst?

Ant Klitaimnestros kapo liedamas aukas
 Girdėjau, kad po daugel metų sveikas jis
 Kartu su žmona parplaukė į Naupliją.
 Nuveskite pas jį! Norėčiau iš dešinės
 475 Jį apkabint po ilgo nesimatymo.

Menelajas

Dalinęsis su Dzeusu žmona, sveikas būk!

Tindarėjas

O Menelajau, žente, būk pasveikintas!
 Ak, ateities nelaimių nevalia žinot!

Pamato Orestą

Prieš rūmus pagiežingai žybsi akimis
 480 Motinžudys šis, šliužas ... Kaip jo nekenčiu!

Menelajui

Bendrauji tu su šituo nusikaltėliu?

Menelajas

Kodėl gi ne? Jo tėvas – mano giminė.

Tindarėjas

Nejau jis susilaukė šitokio sūnaus?

Menelajas

O taip. Jo nelaimingą sūnų reikia gerbt.

Tindarėjas

485 Tarp barbarų pabuvęs, barbaru tapai.

Menelajas

Įstatymas helėnų – gerbti giminę.

Tindarėjas

Ir nenorėti būti virš įstatymų.

Menelajas

Visokia prievarta protingiems – vergija.

Tindarėjas

Turėk tą savo protą, man nereikia jo!

Menelajas

490 Nei pyktis, nei senatvė proto nepriduos.

Tindarėjas

Kam ginčytis kvailai? Ir kaip su Orestu

Susiję šitai? Jeigu atskiria visi,

Kas gera ir kas bloga, ar yra žmogus

Beprotiškesnis už Orestą, nes jisai

495 Nepaisė teisės ir helėnų įstatų?

Kai Agamemnonas galavosi mirtim,

Nes smogė jam galvon mana duktė (o tai

Bjauriausias poelgis, kurio negirsiu aš),

Orestas privalėjo šventą pareigą

500 Atlikt – dėl žmogžudystės motiną patraukt

Teisman ir iš namų išvyt. Jokios bėdos

Jis neturėtų, jeigu būtų valdėsis

Tada ir rodęs pagarbą įstatymams.

Dabar ištiko jį tas pats, kas motiną.

505 Jis pagrįstai ją laikė nedora, tačiau

Nužudęs ją, pats tapo dar nedoresniu.

Paklausiu, Menelajau, aš tavęs tik tiek.

Jei vyrą nužudytų jo žmona, paskui

Iš keršto nužudytų motiną sūnus,

510 O jo vaikams reikėtų atkentėt už tai,

Kur būtų pagaliau žudynių pabaiga?
 Gerai nusprendė mūsų protėviai, kad tam,
 Kuris susitėpė krauju, negalima
 Žmonėms liest į akis, bendraut su jais. Ištremt
 515 Ir apvalyt jį reikia, bet nenužudyt,
 Nes liktų paskutinis visada, kuriam,
 Sutepusiam rankas, reikėtų keršyti.
 Aš nuodėmingų moterų neapkenčiu.
 Pirmiausia nekenčiu aš vyržudės dukters,
 520 Taip pat tavos žmonos Helenės. Niekada
 Negirsiu jos ir nebendrausiu. Nejaučiu
 Pavydo tau, dėl moters Trojon vykusiam.
 Įstatymą aš ginsiu, kol man jėgos leis,
 Kovosiu prieš šį kruvinąjį paprotį.
 525 Jis nuolatos pražudo žemę ir miestus.

Pasisukęs į Orestą

Ar tu turėjai širdį, niekše, kai krūtis
 Apnuoginusi motina maldavo jos
 Pasigailėti? Aš šio vaizdo nemačiau,
 Bet man, senam, išstrykšta ašaros. Štai kas
 530 Patvirtina manus žodžius: dievai tavęs
 Nekenčia, beprotybės, baimės apimtas
 Tu baudžiamas už motiną. Kodėl išgirst
 Turėčiau iš kitų žmonių, ką pats matau?
 Klausykis, Menelajau: nesipriešinki
 535 Dievams, Orestui siekdamas pagelbėti,
 Bet leisk, kad jį užmėtytų akmenimis,

Antraip į Spartos žemę kojos neįkelk.

O žuvusi duktė pelnytai nubausta,

Tačiau ne sūnui ją reikėjo nužudyt.

540 Atrodė, aš laimingas, bet... tos dukterys...

Dėl dukterų laimingas aš nesijaučiu.

Choro vadovė

Tam reikia pavydėt, kuriam pasisekė

Ir su vaikais, ir didelių bėdų išvengt.

Orestas

Seneli, man baugu šnekėtis su tavim,

545 Nes tavo širdį teks labai nuliūdinti.

Aš kaltas, nes esu nužudęs motiną,

Kartu nekaltas, nes už tėvą keršijau.

Lai tavo amžius man kalbėti nekliudys

Ir nesudrums minčių. Pratęsiu kalbą šią,

550 Nors tavo pažilavusių plaukų droviuos.

Ką man daryt reikėjo? Tik palyginki:

Mane pradėjo tėvas, o tava duktė

Pagimdė tartum žemė, sėklą gavusi.

Be tėvo juk vaikai negali atsirast.

555 Tad aš pasirinkau kūrėją giminės,

Tačiau ne tą, mane maitinusią. Tava

Duktė – man gėda ją vadinti motina –

Pati susirengė vedybas nedoras

Ir kito vyro guolį gavo. Jei prieš ją

560 Kalbėsiu, tai kalbėsiu prieš save. Tačiau

Atskleisiu, kad Aigistas – slaptas vyras jos.

Ir jį aš nužudžiau kartu su motina.
 Nusikaltau, tačiau už tėvą keršijau.
 Tu grasini mane užmušt akmenimis.
 565 Klausyk – Heladei visai gera padariau.
 Nes jei išdrįs žudyti vyrus moterys
 Ir iš vaikų norės paguodos, krūtines
 Apnuogins, kad sukeltų gailestį, tai joms
 Joks priekaištas tada nebus svarbus, kodėl
 570 Nužudė savo vyrus. Šitą įprotį
 Nutraukiau, nors sakai, blogai pasielgiau.
 Pelnytai nužudžiau aš motiną, kurios
 Neapkenčiau, nes iš namų išvykusį
 Kovoti už Heladę vadą išdavė
 575 Ir savo santuokinį guolį suteršė.
 Supratus, kaip suklydo, nebaudė savęs,
 Tačiau, kad vyras nepradėtų keršyti,
 Jį sugalvojo nužudyti. Bet dėl dievų –
 Jei dera juos minėt, kuomet žmogžudyste
 580 Esu apkaltintas – jei būčiau motinai
 Tylom pritaręs, ką, manęs nekęsdamas,
 Darytų mirusysis? Ne Erinijom
 Baugintų? Gal šios deivės vien tik motinos
 Pagalbininkės, bet ne nužudytojo?
 585 Seneli, blogą dukterį išauginai
 Ir pražudei mane. Per įžūlumą jos
 Netekęs tėvo aš tapau motinžudžiu.
 Žinai, kad Odisejo vaikas motinos

Nežudė, nes ji savo vyro nekeitė,
 590 Tačiau namie vestuvių guolį saugojo.
 Žinai, kad Apolonas, žemės vidury
 Apsigyvenęs, skelbia aiškias ištarmes
 Mirtingiems. Viskuo, ką jis kalba, tikime.
 Tai jo paklaūšęs motiną aš nužudžiau.
 595 Tai jį laikykite kaltu ir bauskite!
 Tai jis, ne aš, suklydo! Ką reikėjo man
 Daryt? Gal dievas nepajėgia nusiplaut
 Kaltės, jam metamos? Ir kur pabėgt, jei jis,
 Įsakęs man, manęs negelbės nuo mirties?
 600 Tu nesakyki, kad pasielgta blogai,
 Tik man šis poelgis nelaimę atnešė.
 Jei santuoka sėkminga, tai gyvenimas
 Žmonių laimingas. Kam ji nenusisėkė,
 Tie nelaimingi ir namie, ir viešumoj.

Choro vadovė

605 Jei į blogesnę pusę vyrų reikalai
 Pasisuka, tai būna kaltos moterys.

Tindarėjas

Tu įžūlus, kalbėdamas nesivaldai,
 Atsakinėji, kad užgautum širdį man,
 Todėl priversi reikalaut tau greitesnės
 610 Mirties. Tai geras darbas man, papildomas
 Prie to, kad dukros kapą atvykau papuošt.
 Nuėjęs Argo sueigon įtikinsiu –
 Norės jie to ar ne – akmenimis užmušt

Tave ir seserį, kuri mirties verta
 615 Labiau nei tu, nes ji tave prieš motiną
 Vis kurstė, nuolat tau į ausį žodelius
 Šnabždėjo, kad nuteiktų priešiščiau. Sapnus
 Ji Agamemnono pasakė, pranešė
 Apie Aigisto slaptą meilės ryšį. Lai
 620 Nekęs jo požemio dievai! Apkarto jis,
 Kai degino namus nesantaikos liepsna.
 Sakau, o Menelajau, kad darysiu taip:
 Jei mano neapykanta ir giminių
 Ryšiai tau svarbūs, nesipriešinki dievams,
 625 Bet leisk, kad jį užmėtytų akmenimis,
 Antraip į Spartos žemę kojos neįkelk.
 Išgirdęs tai, atmink, ir nedorų draugų
 Nepasirinki, doresniųjų neatstumk.

Tarnams

Jau veskite, tarnai, mane iš šių namų.

Orestas

630 Keliauk, kad aš su juo galėčiau pakalbėt
 Ramiai, senatvės tavo nebevaržomas.

Tindarėjas išeina

Po sceną vaikščiojančiam Menelajui

Kodėl tu, Menelajau, vis sukai ratus,
 Paskendęs mintyse, dvejonų draskomas?

Menelajas

Palik mane ramybėj. Kai susimąstau,
 635 Tai nežinau, taip atsitikus, ką daryt.

Orestas

Dabar sprendimo nepriimki. Išklausyk
Pirmiau, ką aš kalbu, ir tik tada nutark.

Menelajus

Gerai sakai, kalbėk. Nes kartais patylėt
Verčiau negu šnekėti, kartais – atvirksčiai.

Orestas

640 Galėčiau jau pradėt. Ilga kalba geriau
Negu trumpa, suprantamesnė klausančiam.
Tu nieko savo, Menelajau, man neduok,
Bet ką gavai iš mano tėvo, sugražink.
Ne turtai rūpi man. Jei tu išsaugotum
645 Gyvybę mano – tai brangiausias turtas bus.
Nusikaltau. Ir tau reikėtų nusikalst
Dėl šitokios nelaimės. Agamemnonas
Helėnus neteisėtai Trojon vedėsi,
Nenusikaltęs pats, mėgino ištaisyti
650 Tavo žmonos paklydimus ir nuodėmes.
Už šį dalyką atsilyginti kitu
Dabar man privalai, nes negailėjo jis
Gyvybės – dėl draugų jos reikia negailėt –
Kovodamas, kad žmoną tu atgautumei.
655 Man tuo pačiu atlygink, ką tada gavai.
Ne dešimt metų – vieną dieną paaukok
Ir dėki pastangas mane išgelbėti.
Aulidė gavo auką – mano seserį.
Tiek to, turėk ją, Hermijonės nežudyk.

- 660 Dabar esu aš tokioje padėtyje,
Kad privalau tau nusileisti ir atleist.
Tu mano ir sesers, ilgai mergavusios,
Gyvybę mūsų tėvui dovanok. Paliks
Be įpėdinių, mirus man, gimti namai.
- 665 Sakysi – neįmanoma. Tačiau draugai
Privalo gelbėti draugus nelaimėje.
Kai viskas puikiai sekas, kam tada draugai?
Užtenka, kad pats dievas noriai padeda.
Helėnams žinoma, kad žmoną myli tu.
- 670 Neįsiteikdamas, nepataikaudamas
Dėl jos tave meldžiu... Aš vargšas, kaip žemai
Nupuoliau! Bet kodėl? Man reikia atkentėt.
Ir dėl namų gimtųjų aš tavęs prašau,
O dėde, tėvo broli, tu įsivaizduok,
675 Kad mirusysis girdi tai po žemėmis,
Kad kalba siela jo, pakilus virš tavęs,
Ką aš kalbu, su ašarom, verksmais, gėla.
Tai pasakiau, prašydamas išgelbėti.
Visi, ne vienas aš, maldaujam to paties.

Choro vadovė

Menelajui

- 680 Aš, būdama tik moteris, taip pat prašau
Tavęs padėt, kam reikia. Šitai tu gali.

Menelajas

Orestai, aš tave tikrai labai gerbiu.
Norėčiau tau pagelbėti nelaimėse.

Juk giminaičiams reikia būtinai padėt
 685 Iškęsti negandas, jei dievas duos jėgų,
 Ir reikia jiems padėti priešus nužudyt.
 Norėčiau, kad stiprybės duotų dievas man. .
 Be bendražygių parvykstu, tuščiu laivu,
 Patyriau daugel negandų klajodamas,
 690 Išlikusių draugų būrelio lydimas.
 Kovodami mes nepajėgsim nugalėt
 Pelasgų Argo. Pasilieka mums viltis,
 Kad jį ramiai kalbėdami įtikinsim.
 Kaip dideles kliūtis įveikt menkom jėgom?
 695 [Tikėtis šito būtų kvaila visiškai].
 Kai užti pradeda įtūžusi minia,
 Ją nuramint sunku – lyg ugnį užgesint.
 Bei jei, triukšmaujant miniai, nusileis kas nors
 Ir lauks, kol proga tinkama ateis kalbėt,
 700 Galbūt juos numaldys. Kai įniršis nurims,
 Ko nori, iš minios lengvai galėsi gaut.
 Ji moka ir užjaust, ir baisiai neapkęst.
 Stebėt ją įdėmiai nepaprastai svarbu.
 Gal Tindarėją ir šio polio žmones aš
 705 Nuėjęs įkalbėsiu tramdyt įniršį.
 Jei burės virvę mes per daug įtempšime,
 Ims skęsti laivas, jei atleisim ją, vėl plauks.
 Nekenčia dievas, jei per daug kas stengiasi,
 Nekenčia šito ir miestiečiai. Reikia man
 710 Jus gelbstint pasikliauti ne jėga – protu.

Jėga tavęs išgelbėt niekaip negaliu,
 Nors tau kitaip atrodo. Ietimi viena
 Nelengva nugalėti tavo negandas,
 Antraip nebūčiau Argo žemėn tylomis
 715 Įžengęs. Bet dabar turiu išlikt ramus.
 [Net išmintingiems kartais tenka būt vergais].

Menelajas išeina

Orestas

Nevertas nieko tu, tik tiek, kad dėl žmonos
 Ėjai kariauti! Niekše, negini draugų!
 Tu šalinies manęs! Ar Agamemnono
 720 Jau darbus pamiršai? O tėve, neturi
 Visai jokių draugų, kai sekas tau blogai!
 Esu išduotas, nebėra vilčių pabėgt
 Ir taip išvengt mirties, argiečių ruošiamos!

Rodo į nueinantį Menelają

Pas jį tikėjau prisiglaudęs gelbėtis.

Žiūri į tolį

725 Matau Piladą. Jis, brangiausias man žmogus,
 Sugrįžta iš Fokidės. Malonu išvyst
 Nelaimėj ištikimą vyrą, maloniau
 Negu jūreiviams ramią jūrą pamatyt.

Ateina Piladas

Piladas

Aš iš miesto atskubėjau kaip galėdamas greičiau,
 730 Ten girdėjau ir regėjau minią susibūrusią.
 Susirinko nužudyti jie tave ir seserį.

Bet kodėl? Už ką? Sakyki, tu, mieliausias iš draugų,
Giminių ir bendraamžių. Man atstoji juos visus.

Orestas

Mes pražuvome! Nelaimės pasakysiu tau trumpai.

Piladas

735 Su tavim kartu aš žūsiu! Juk draugų bendra dalia.

Orestas

Menelajus – tikras niekšas man ir mano seseriai.

Piladas

Vyras, vedęs blogą žmoną, pasidaro blogas pats.

Orestas

Nepadėjo jis, lyg būtų nesugrižęs niekada.

Piladas

Ar tikrai jisai atvyko į šią žemę? Kaip manai?

Orestas

740 Šičia jo seniai nebuvo, bet nuvylė jis draugus.

Piladas

Ar nedorą savo žmoną jis parsivežė namo?

Orestas

Ne, ne jis – jinai šį vyrą pargabeno į namus.

Piladas

Kur ši moteris, pražudžius daug achajų, kur jinai?

Orestas

Mano namuose, jei mano juos dar galima vadint.

Piladas

745 Kai kreipeis į tėvo brolių, ką gi jam tu pasakei?

Orestas

Kad neleistų nužudyti mudviejų su seserim.

Piladas

Dėl dievų, ką jis atsakė? Šitai noriu sužinot.

Orestas

Aptakiai kalbėjo. Šitaip elgiasi blogi draugai.

Piladas

Kaip jis teisinosis? Suprasiu, jei žinosiu, kaip yra.

Orestas

750 Tuo metu atėjo tėvas tų „geriausių“ dukterų.

Piladas

Tindarėjas? Gal jis pyko ant tavęs už dukterį?

Orestas

Taip. Pradėjo Menelajas savo uošviui pataikaut.

Piladas

Neišdrįso jis padėti tau, patekusiam bėdon?

Orestas

Jis visai nėra karingas, tik tarp moterų drąsus.

Piladas

755 Pakliuvai į tikrą bėdą. Rodos, gresia tau mirtis.

Orestas

Reikia nubalsuot piliečiams, ką daryti su mumis.

Piladas

Kas bus sprendžiama? Sakyki! Baimė apėmė mane.

Orestas

Mirti ar gyvent. Trumpučiai šitie žodžiai svarbūs man.

Piladas

Tu pabėk, palikęs rūmus, bėk iš čia su seserim!

Orestas

760 Argi nematai? Mus saugo daug sargybinių visur.

Piladas

Pastebėjau aš daugybę ginklų miesto gatvėse.

Orestas

Apsupti mes taip, kaip miestas būna priešų apsuptas.

Piladas

Tu paklausk, kaip aš jaučiuosi, nes aš irgi pražuvau.

Orestas

O dėl ko? Gali pridėti prie manų bėdų savas.

Piladas

765 Tėvas Strofijas išvarė iš gimtų namų mane.

Orestas

Koks jo kaltinimas? Viešas? Asmeninis? Pasakyk.

Piladas

Kaltina, kad tau padėjau nužudyti motiną.

Orestas

O tu, vargše! Mano bėdos suteikė ir tau bėdų.

Piladas

Aš ne Menelajo būdo, tai galėsiu iškentėt.

Orestas

770 Nebijai, kad Argo žmonės nužudys kartu tave?

Piladas

Jie manęs negali bausti, nes fokidas aš esu.

Orestas

Didelė minia grėsminga, jei vadai piktadariai.

Piladas

Būna ir žmonių sprendimas geras, jei vadai geri.

Orestas

Būtina kartu aptarti...

Piladas

Ką gi reikia mums aptart?

Orestas

775 Jei miestiečiams pasakyčiau...

Piladas

Kad teisingai padarei?

Orestas

Keršijau už tėvą...

Piladas

Džiaugsis, jei galės suimt tave...

Orestas

Tai iš baimės susigūžus mirt tylom?

Piladas

Ar tu bailys?

Orestas

Ką gi man daryt?

Piladas

Čia likęs išsigelbėti tikies?

Orestas

Nemanau.

Piladas

Nuėjęs miestan ar ištrūktum iš bėdų?

Orestas

780 Gali būt.

Piladas

Tuomet geriausia čia negaišti, bet nueit.

Orestas

Taip, aš eisiu.

Piladas

Jeigu mirsi, tai numirsi garbingiau.

Orestas

Tu teisus. Bailys nebūsiu.

Piladas

Tai geriau nei likti čia.

Orestas

Aš pasielgiau teisingai!

Piladas

Melsk, kad jie galvotų taip!

Orestas

Gal pasigailės...

Piladas

Daug lemia ir tava gera kilmė.

Orestas

785 Gal jie piktinsis, kad tėvas šitaip žuvo...

Piladas

Aš manau.

Orestas

Reikia eit, kad nešlovingai nenumirčiau.

Piladas

Pritariu.

Orestas

Ar man seseriai sakyti?

Piladas

Nesakyki, dėl dievų.

Orestas

Ašarot pradės išgirdus...

Piladas

Tai negeras ženklas bus.

Orestas

Tad geriau man patylėti.

Piladas

Laiko taip gali laimėt.

Orestas

790 Tik viena kliūtis man trukdo.

Piladas

Gal kokia nauja kliūtis?

Orestas

Kad tik deivės nesudrumstų proto...

Piladas

Rūpinsiuos tavim.

Orestas

Atgrasu ligonį liesti...

Piladas

Ne, tikrai tikrai ne man...

Orestas

Saugokis, nes užsikrėtęs tu pamiši...

Piladas

Na, eime...

Orestas

Nedvejoji tu?

Piladas

Dvejonė – didelė draugų yda.

Orestas

795 Tad vedliu tu būk ir veski.

Piladas

Malonus šis rūpestis.

Orestas

Ir mane prie tėvo kapo palydėki.

Piladas

Kam? Dėl ko?

Orestas

Pasimelsiu, kad globotų jis mane.

Piladas

Gerai sakai.

Orestas

Motinos kapan nenoriu net pažvelgt!

Piladas

Ji priešė tau.

Paskubėk, kol dar argiečiai nespėjo nubalsuoti.

800 Na, apglėbk silpnutėm rankom, apkabinki man pečius,

Kad tave per miestą neščiau aš, nebodamas minios

Ir nerausdamas iš gėdos. Kaip įrodysiu, kad aš

Tavo draugas, jei nelaimėj nesuteiksiu paramos?

Orestas

Sakoma: „Draugų turėkit, o ne vien tik giminių“.

805 Jeigu tau patinka būdas svetimo žmogaus, tai jis
Už daugybę giminaičių daug didesnis draugas bus.

Orestas apsikabina Piladą ir abu išeina

Choras

Strofa

Didžiulė laimė ir šlovė,
Pasklidusi Heladėje
Ir net prie Simoento,
810 Apleido vėlei Atreidus.
Bėda sugrįžo į namus,
Kai dėl avies auksinės
Nesantaika Tantalidus
Užvaldė, o paskui vaikų
815 Mirtis – puota siaubinga
Įvyko. Ir nuo tų laikų
Žudynės keičia žudynes,
Atreidų nepalieka.

Antistrofa

Atrodė gera, bet nėra
820 Gerai gimdytojus žudyt
Ir rodyt saulėj kardą,
Nuo kraujo pajuodavusį.
„Teisingai nusikalsti“ – tai
825 Baisinga bedievystė
Ir beprotybė nedorų
Žmonių. Mirties pabūgusi
Sušuko Tindaridė:
„Sūnau, nedrįski motinos
Žudyti! Tėvą gerbdamas
830 Neužsitrauki gėdos!“

Epodas

Koks negalavimas ir kokios ašaros,
 Kokia bėda didesnė žemėje
 Negu pralieti kraują motinos?
 Padaręs šitą darbą,
 835 Jisai visai paklaiko.
 Kai vejas Eumenidės,
 Jo akys dairos bailiai.
 Jis – vaikas Agamemnono.
 Vargšelis, kai išvydo
 840 Pro audeklą auksinį
 Krūtinę motinos, į ją
 Suvarė savo durklą,
 Nes keršijo už tėvą.

Iš rūmų išeina Elektra ir pamato, kad nebėra Oresto

Elektra

O moterys, kodėl Orestas iš namų
 845 Pabėgo? Ar ne beprotybės įveiktas?

Choro vadovė

O ne. Pas Argo žmones nukeliavo jis,
 Kad dalyvautų pats įvyksiančiam teisme,
 Kuris dabar nuspręs – gyventi jums ar mirt.

Elektra

Kodėl jis taip padarė? Kas paskatino?

Choro vadovė

850 Piladas. Rodos, skuba čia pasiuntinys,
 Jis žinių apie tavo brolių mums praneš.

*Ateina pasiuntinys****Pasiuntinys***

O dukra karo vado Agamemnono,
 Valdove, o Elektra nelaimingoji,
 Tik paklausyk – tau liūdną žinią atnešu.

Elektra

855 Iš tavo žodžių aišku, kad pražuvome.
 Atrodo, tu blogų žinių pasiuntinys.

Pasiuntinys

Pelasgai nubalsavo, o nelaimėle, –
 Ir tau, ir tavo broliui šiandien reikia mirt.

Elektra

Vaje! Jau išsipildė tai, ko aš seniai
 860 Bijojau atsitiksiant ir dėl ko verkiau!
 Bet kaip įvyko teismas ir kokius žodžius
 Argiečiai tardami mus pasmerkė myriop,
 Papasakok, seneli. Ar akmenimis
 Mane užmėtys jie ar kardu užkapos?
 865 Nelaimė mums bendra – tiek broliui, tiek ir man.

Pasiuntinys

Šiandieną iš laukų į miestą pro vartus
 Atkeliavau norėdamas ką nors išgirst
 Apie Orestą ir tave. Aš prielankus
 Tavajam tėvui, nes išaugau jo namuos.
 870 Neturtėlis esu, bet gąli pasikliaut
 Manim draugai. Mieste aš pamačiau – minia
 Susėda ant kalvos, kur, sako, kažkada

Danajas žmones sukviėtė atlyginti
 Aigiptui. Ten paklausiau vieno iš žmonių:
 875 „Kas naujo Arge? Ar ne priešų pasiūsta
 Žinia danajų miestą taip sujaudino?“
 Žmogus atsakė man: „Orestas čia. Matai?
 Jau skuba jis į teismą, kur bus teisiamas.“
 Staiga regiu (o būtų buvę daug geriau
 880 To neregėt): Piladas artinas, kartu
 Orestas, liūdnas, silpnas, įveiktas ligos.
 Piladas draugui padeda nelaimėje,
 Lyg brolis rūpinasi sergančiu. Kuomet
 Minia argiečių susirinko, tuoj šauklis
 885 Paklausė atsistojęs: „Kas norės patart,
 Ar bausti mirtimi motinžudį, ar ne?“
 Po šauklio žodžių keliasi Taltibijas,
 Su tavo tėvu prieš frigūn kovojęs. Jis
 Dviprasmiškai kalbėti ima, įsiteikt
 890 Mėgina įtakingiems, tėvą girdamas,
 Bet brolio negiria, tik painiojas kalboj,
 Atseit, Orestas negerus įstatymus
 Prieš tėvus įvedė. Kalbėdamas jisai
 Vis pasižiūri į Aigisto bičiulius.
 895 Tokia ta padermė šauklių. Jie nuolatos
 Prie to, kam sekas, šliejas; draugas visada
 Jiems tas, kas įtakingas polio valdžioje.
 Valdovas Diomedas po Taltibijo
 Prakalbo ir pasiūlė jūsų nežudyti,

- 900 Tačiau nubaust kitaip – abu ištremt. Vieni
 Pradėjo šaukt, kad kalba jis gerai, tačiau
 Kiti jam prieštaravo nepritardami.
 Staiga pakilo vyras, įžūlus plepys,
 Nors kilęs ne iš Argo, bet argietis. Jam
- 905 Patiko įžūliai kalbėti, triukšmą kelt,
 Jis sugebėdavo kitus supainioti.
 [Jei kas, sumanęs bloga, žodžiais maloniais
 Įtikint moka minią – poliui pražūtis.
 Kas pataria žmonėms protingai ir gerai,
- 910 Naudingas būna poliui, jeigu ne dabar,
 Tai kiek vėliau. Į šitai reikia atsižvelgt,
 Kai renkama valdžia, nes tai labai svarbu
 Tiek ir žmonių vadovui, tiek kalbėtoju].
 Žmogus šis sakė – būtina užmėtyti
- 915 Orestą ir tave akmenimis. Mat taip
 Jam Tindarėjas patarė tada kalbėt.
 Paskui pakilęs kitas teigė priešingai.
 Neišvaizdus visai, tačiau drąsus, retai
 Lankydavos jis sueigoj ar turguje,
- 920 Nes buvo žemdirbys (tik jie dar rūpinas
 Žeme), protingas, pasiginčyt mėgstantis
 Ir padorus, gyvenantis be priekaištų.
 Jisai pasiūlė sūnų Agamemnono
 Apvainikuot, nes šis norėjęs keršyti
- 925 Už tėvą ir todėl nedorą moterį
 Nužudė, mat ji vyrams būtų trukdžiusi

Ginkluotis ir į karą eiti, jei namie
 Palikę vyrai imtų jų šeimas ardyt
 Ir žmonas svetimas mėgintų suviliot.
 930 Doriems atrodė, kad kalbėjo jis gerai.
 Daugiau kalbų nebuvo. Kreipėsi tada
 Orestas: „Jūs, Inacho žemę valdantys!
 [Seniau pelasgai ir danajai kiek vėliau!]
 Nužudęs motiną, ne vien tik tėvą aš
 935 Apgyniau, bet ir jus. Jei būtų leidžiama,
 Kad moterys žudytų vyrus, mirtumėt
 Arba reikėtų tapt jums moterų vergais.
 Jūs priešingai, nei reikia, padarysite!
 Ji žuvo, tėvo santuoką išdavusi.
 940 Ir jei dabar mane pasmerksite myriop,
 Išnyks įstatymai, bus žudoma toliau
 Ir žmonės jau nebestokos drąsos žudyt.“
 Šie žodžiai jo teisingi neįtikino
 Minios, labiau palaikiusios kalbėjusį,
 945 Jog reikia ir tave, ir brolių nužudyt.
 Orestui vos pavyko žmones perkalbėt,
 Kad šie jų neužmėtytų akmenimis.
 Jis pažadėjo šiandien pats su tavimi
 Kartu nusižudyt. Iš teismo veda jį
 950 Piladas ašarodamas, taip pat draugai,
 Dejuojantys ir verkiantys. Jau artinas
 Tas liūdnas vaizdas tau, tas reginys skaudus.
 Tad durklą pasiruošk ar kilpą užsinert

Ant kaklo, nes pasaulį privalai palikt.

955 Tau nepadės kilmė ar Foibas, sėdintis

Ant trikojo: jisai juk ir pražudė jus.

Choro vadovė

[O nelaimingoji mergaite, tu tyli

Žemyn nuleidus galvą, veidą slėpdama,

Vos sulaikydama raudas ir dejones].

Elektra

Strofa I

960 Pelasgų žeme, savo raudą pradėdau,

Ir savo skruostus vis draskau šviesiais nagais!

Nelaimė kruvinoji!

Daužydama sau galvą, taip pagerbdama

Gražuolę Persefasą, deivę požemio.

965 Tegu Kiklopų žemė aidi nuo raudų!

Peiliu aš nusirėšiu savo garbanas...

Namų nelaimės!

Mus liūdesys užvaldo, liūdesys

Dėl greitai mirsiančių žmonių.

970 Kadaisė buvo jie Heladės karžygiai!

Antistrofa I

Išnyko, jau išnyko giminė visa

Vaikų Pelopo – pavydėjo jų namams

Dievai palaimintieji.

Sužlugdė šiuos namus dievų pavydas ir

975 Balsavimas piliečių, mirtį ruošiantis.

Tu, vargše, trumpaamžė gimine žmonių,

Daug kentusi, žiūrėki, kaip visas viltis

Lemtis sutrypia!

Paskui nelaimę seka tuoj kita

980 Nelaimė, laikui bėgant, nes

Nepastovus yra žmonių gyvenimas.

Kad aš pasiekčiau tarp dangaus

Ir žemės uolą kabančią

Ir smarkiai ten siūbuojančią!

Grandinės aukso laiko ją –

Tą nuolaužą Olimpo.

Kad išraudočiau aš raudas

985 Tantalui, proseniui, jisai

Pagimdė juk, pagimdė mano protėvius,

Šie negandas regėjo,

Kai vežimu keturkinkiu

Ant aukšto jūros kranto

990 Pelopas lenktyniavo,

Paragindamas žirgus.

Paskui Mirtilą jis klausa

Nužudė, o jo kūną

Putoton jūron įmetė

Pakrantėje Geraisto.

995 Todėl manus namus tada

Ištiko prakeiksmas bausis –

Sūnaus Majadės bandoje avelė auksavilnė

Kadaise užgimė. Tikrai

- Grėsmingas ženklas buvo ji
 1000 Atrėjui žirgamėgiui.
 Todėl Eridė apgrežė
 Ratus sparnuotus saulės,
 Ir danguje juos nukreipė
 Į vakarus, pasukus
 Ten ir vienžirgę Aušrą...
- 1005 O septynių plejadžių kelius
 Pakeitė Dzeusas tada danguje...
 Mirtį pradėjo lydėti mirtis,
 Vyko baisi Tijėsto puota,
 Ir Aeropė kretietė slapta
- 1010 Užmezgė meilę klastingą...
 Šitai galiausiai pražudė visus –
 Tėvą, mane ir mūsų namus...

Choras

- O štai tavo brolis jau skuba čionai.
 Balsuodami žmonės jį nuteisė mirt.
 Jo draugas geriausias ateina kartu
- 1015 Piladas, jis lydi kaip giminė
 Ligos nukamuotą Orestą,
 Ir jį rūpestingai prižiūri.

Ateina Orestas su Piladu

Elektra

Orestui

Brolau, kuomet tave prie kapo pamačiau
Prieš laidotuvių laužą, tai apsiverkiau.

1020 Vaje, vaje! Jau paskutinį kart tave
Regiu, todėl tiesiog iš proto kraustausi!

Orestas

Ar baigus moteriškas dejones, tylom
Nenusilenksi lemčiai? Nors skaudu, tačiau...
[Likimą, koks yra, pakelti privalai].

Elektra

1025 Kaip man tylėti, jeigu mes, nelaimėliai,
Daugiau nebeišvysime dangaus šviesos?

Orestas

Ak, nepribaik manęs! Gana, kad pražuvau
Aš nuo argiečių rankos. Tebūnie, kaip bus.

Elektra

Jaunystė tavo nelaiminga ir lemtis

1030 Numirt prieš laiką, nors turėtum dar gyvent!

Orestas

Ak, dėl dievų, bailumo man neįkalbėk,
Nespauski ašarų, bėdas primindama.

Elektra

Mes mirsim. Negaliu nelaimių neapverkt.
Visiems brangi gyvybė, liūdna ją prarast.

Orestas

1035 Lemtinga ši diena. Turėsime pasirinkt
Ar kilpą užsinert, ar durklu nusidurt.

Elektra

Užmušk mane, neleisk argiečiams nužudyt
Ir taip pažemint dukrą Agamemnono!

Orestas

Užteks, kad aš praliejau kraują motinos.
1040 Tavęs neliesiu. Tu pati nusižudyk.

Elektra

Gerai. Nedelsiu, nusidursiu po tavęs
Iškart. Dabar tave norėčiau apkabint.

Orestas

Nėra kuo džiaugtis, bet tu džiaukis, jei smagu
Apsikabinti tiems, kurie arti mirties.

Elektra apkabina Orestą

Elektra

1045 Mieliausias! Tavo vardas seseriai yra
Patsai brangiausias! Siela mudviejų viena!

Orestas

Mane tu sugraudinsi... Trokštu apkabint
Tave karštai... Kodėl man, vargšui, gėdintis?
O tu, sesers širdie, pati brangiausioji!
1050 Atstoji man ir tikrą žmoną, ir vaikus!
[Abiems mums, vargšams, reikia atsisveikinti!]

Elektra

Ak!
Kaip durklu tuo pačiu abiemis mums nusidurt
Ir kaip į vieną kedro karstą atsigult?

Orestas

Tai būtų maloniausia, bet nėra draugų,

1055 Kurie į vieną kapą suguldytų mus.

Elektra

O tėvo išdavikas Menelajas? Jis
Tavęs nebandė nuo mirties išgelbėti?

Orestas

Nerodė net akių. Tikėjos skeptrą gaut
Ir nesirūpino, kaip gelbėti draugus.

1060 O mes, už Agamemnoną atkeršiję,
Numirkim garbingiausiai! Taip parodysiu

Aš savo didžiadvasiškumą poliui, sau
Į kepenis suvaręs durklą. Būtina

Ir tau, kaip man, tą patį drąsiai padaryt.

1065 Piladai, pasirūpink mūsų žūtimi.

Kai mes numirsim, kūnus aptaisyk, nunešk

Į tėvo kapą ir kartu palaidoki.

Lik sveikas! Kaip matai, aš jau imuos veiksmų.

Piladas

Palauk! Pradžioj papriekaištausiu, jei manei,

1070 Kad aš gyvent norėsiu, kai numirsi tu.

Orestas

Ar privalai kartu su manimi numirt?

Piladas

Be tavo bičiulystės kam gi man gyvent?

Orestas

Tu savo motinos nenužudei, kaip aš.

Piladas

Buvau kartu su tavimi. Turiu kentėt.

Orestas

- 1075 Pas savo tėvą grįžk, nemirki su manim!
 Turi tu savo poli, aš jo neturiu,
 Tėvų namus turi – turtingą prieglobstį.
 Tau nepavyko vest manos sesers, kurią
 Žadėjau tau, draugystę mūsų gerbdamas.
- 1080 Surask sau kitą žmoną, susilauk vaikų.
 Mums tapti giminėm jau niekad nebeteks.
 O mano mielas drauge! Būk laimingas tu!
 Gali tu būt laimingas, mes negalime,
 Nes mirę laimės jau nebepatirsime.

Piladas

- 1085 Visai nesupranti manų ketinimų.
 Te mano kraujo nesugers naši dirva,
 Tegu atstums mane šviesusis eteris,
 Jei aš, tave išdavęs, pasišalinsiu.
 Kartu žudžiau su tavimi, to neneigiu,
- 1090 Tau viską patariau, dėl ko tu baudžiamas.
 Tad privalau numirt su tavimi ir ta,
 Kurią žadėjau vest, ir savo žmona jau
 Laikau. Ką man sakyt nuvykus į Delfus
 Fokidės žemėn, jeigu tavo draugas aš
- 1095 Buvau anksčiau lig tol, kol patekai bėdon,
 Bet tau nelaimėj atsidūrus, jau nesu?
 Taip būt negali, nes susijus su manim
 Nelaimė ši. Mes mirsim, tad nutarkime,
 Kaip Menelają mums priverst kartu kentėt.

Orestas

1100 Mielasis, kad išvysčiau tai prieš mirdamas!

Piladas

Klausyk manęs ir neskubėk nusižudyt.

Orestas

Palauksiu, jei tik priešui taip atkeršysiu.

Piladas

Rodo į chorą

Tylėk! Aš moteriškėm nepasitikiu.

Orestas

Tu nebijoki. Draugės šitos moterys.

Piladas

1105 Helenę nužudykim, vyro skaudulį.

Orestas

Bet kaip? Aš pasiruošęs, jei mums pasiseks.

Piladas

Nudurkime. Ji slepias tavo rūmuose.

Orestas

Ji viską ten pasižymėti stengiasi.

Piladas

Jau nežymės, nes ji – jau Hado nuotaka.

Orestas

1110 Kaip nužudyt? Jos palydovai – barbarai.

Piladas

Ir kas? Nė vieno frigo aš nesibijau.

Orestas

Jie rūpinasi veidrodžiais ir kvepalais.

Piladas

Atsivežė iš Trojos ji brangių daiktų?

Orestas

Heladė tapo jai jau per maža gyvent.

Piladas

1115 Bet vergas – niekis tiems, kurie nėra vergai.

Orestas

Man nebaisu, įvykdžius šitai, dukart mirt.

Piladas

Taip pat ir man, nes keršiju aš už tave.

Orestas

Paiškink, ką toliau daryti, pasakyk.

Piladas

Įeisim į namus lyg ruošdamiesi mirt.

Orestas

1120 Aš šitiek suprantu. Tačiau kas bus toliau?

Piladas

Jai guosimės dėl visko, ką patyrėme.

Orestas

Pradės ji ašarot, nors džiaugsis širdyje.

Piladas

Ir mudu jausime tą patį, ką ir ji.

Orestas

O kaipgi savo tikslą mes pasieksime?

Piladas

1125 Turėsime po apsiaustais durklus paslėptus.

Orestas

Bet kaip prie palydovų mums ją nužudyt?

Piladas

Juos užrakinsim atskirai kambaryje.

Orestas

O tą, kas netylės, turėsime pribaiigt.

Piladas

Paskui jau bus matyt, ką mums toliau daryt.

Orestas

1130 Žudyt Helenę. Aišku, ką turi galvoj.

Piladas

Taip, supratai. Klausykis, ką aš sumaniau.

Jei mes doresnę moterį nudurtume,

Tai negarbingas būtų toks nužudymas.

Jai teks atlyginti Heladei visai – tiems

1135 Žmonėms, kurių tėvus pražudė ir vaikus,

Ir nuotakoms, kurias padarė našlėmis.

Tada skambės linksmi balsai, dievams laužai

Liepsnos, ir tau, ir man visi labai dėkos,

Kad kraują moters nedoros praliejome.

1140 Nebūsi tu vadinamas motinžudžiu,

Pakeis šį žodį daug geresnis – žudiku

Helenės žmogžudės visi vadins tave.

Negalima, kad Menelajui sektūsi,

O tau ir seseriai, ir tėvui – tik mirtis,

1145 Ir motinai... Tiek to... Net nedera kalbėt...

Ir kad tavus namus valdytų tas, kuriam

Grąžino žmoną Agamemnonas. Tegu

Reikės man mirti, jeigu nenudursiu jos.

O jei nepasiseks Helenės nužudyt,

1150 Padegsime namus ir patys žūsime.

Tačiau įgysim šlovę, jeigu pasiseks

Garbingai išsigelbėt ar garbingai mirt.

Choro vadovė

Nekenčia Tindaridės visos moterys,

Nes ji užtraukė gėdą jujų giminei.

Orestas

1155 Už tikrą draugą nieko mums nėra geriau.

Jo neatstos valdžia ar turtai. Tik kvailys

Į minią gali gerą draugą išmainyt.

Tu sugalvojai, kaip Aigistui keršyti

Ir su manim kartu pavojuose buvai.

1160 Dabar vėl patari, kaip priešus reikia baust,

Nenusišalini... Bet liausiuos liaupsinti

Tave, nes žmogui, nuolatos jį girdamas,

Gali ir įkyrėt. Kol aš dar gyvenu,

Norėčiau ką nors savo priešams padaryt,

1165 Kad atsikeršyčiau mane išdavusiems,

Kad verktų žmonės, man suteikę daug kančių.

Esu aš vaikas Agamemnono, kuris,

Heladės vadas, ne tiranas būdamas,

Jėga prilygo dievui. Nepažeminsiu

1170 Jo, mirdamas kaip vergas. Mirsiu laisvas aš.

Prieš tai dar Menelajui atsikeršysiu.

Pasiekt nors vieną tikslą būtų laimė man.

Jei nelauktai pavyktų išsigelbėti,
 Žudysim, bet nežūsim. Šito aš meldžiu.

1175 Šis noras malonus. Sparnuotais žodžiais jis
 Išsprūsta iš burnos ir širdį džiugina.

Elektra

Radau, atrodo, būdą išsigelbėti
 Piladui, tau, brolau, taip pat kartu ir man.

Orestas

1180 Pats dievas tau pakišo mintį. Pasakyk,
 Ką mums daryt? Esi tu proto sumanaus.

Elektra

Klausyk dabar manęs ir būki atidus.

Orestas

Kalbėki. Maloni mums būsima sėkmė.

Elektra

Gerai pažįsti tu Helenės dukterį?

Orestas

Augino Hermijonę mano motina.

Elektra

1185 Prie Klitaimnestros kapo nukeliavo ji.

Orestas

Ką ji ten veiks? Kodėl tai teikia tau vilčių?

Elektra

Nulies aukas ant kapo mūsų motinos.

Orestas

Bet argi tai padės mums išsigelbėti?

Elektra

Kai eis atgal, sučiupsim ją kaip įkaitę.

Orestas

1190 Bet mums, bičiuliams trims, kokia iš to nauda?

Elektra

Jei Menelajas, žmonai žuvus, padaryt

Ką nors norės Piladui, tau ar man – juk mus

Draugystė jungia – pasakyk, kad nužudyt

Tu Hermijonę ketini, jai prie gerklės

1195 Įremki durklą. Kūną kruviną žmonos

Pamatęs Menelajas gelbės pats tave,

Kad tik tu dukrą tėvui atiduotumei.

Jei, tūžmo nesuvaldęs, jis tave užpuls,

Tuomet iškart merginai gerklę perrėžki.

1200 Manau, kad jis rūstus atrodys iš pradžių,

Bet greitai suminkštės. Nėra jisai drąsus

Ar didvyris. Štai šitaip išsigelbėti

Aš sugalvojau. Savo žodį pasakiau.

Orestas

Išsiskyri, Elektra, vyrišku protu,

1205 Nors moteris esi iš išorės! Tikrai

Labiau verta esi gyventi, o ne mirt!

Piladai, tu neteksi šitokios žmonos!

Gyvi paliksit – bus laiminga santuoka!

Piladas

Kad taip nutiktų, tai fokių polyje

1210 Žmonių ji būtų himenajais pagerbta!

Orestas

Kada į rūmus Hermijonė grįš? Gerai
 Papasakojai viską. Kad tik sektųs mums
 Sučiupti šią nedoro tėvo atžalą!

Elektra

Turėtų būti ji dabar arti namų,
 1215 Kadangi jau praėjo laiko nemažai.

Orestas

Puiku. Elektra, seserie, prie rūmų lik
 Ir atsistojus lauk merginos grįžtančios,
 Stebėki atidžiai, kol baigsim žudynes.
 Jei tėvo brolis ar pagalbininkas jo
 1220 Prie rūmų prisiartins, imki garsiai šaukt,
 Ar belskis į duris, ar kvieski mus laukan.
 O mes abu pagriebkim kardus į rankas,
 Vidun į kovą žutbūtinę eidami.

[Piladai, man padėk šį darbą padaryt].

1225 O tėve, rūškanos nakties buveinėje
 Gyvenantis! Orestas šaukiasi tavęs!
 Tu prašantiems pagelbėki! Juk dėl tavęs
 Kenčiu aš, vargšas. Tavo brolis išdavė
 Mane, teisingai pasielgusį! Ruošiuos
 1230 Jo žmoną nužudyti. Tu padėki mums!

Elektra

Ateik, o tėve, jei po žemėmis girdi –
 Vaikai maldauja. Jie net miršta už tave!

Piladas

O tėvo giminaiti Agamemnone,

Tu išklausyk maldų, išgelbėki vaikus!

Orestas

1235 Aš motiną žudžiau...

Elektra

O kardą aš laikiau...

Piladas

O aš jiems patariau, neleidau abejot...

Orestas

Padėjau, tėve, tau...

Elektra

Neišdaviau tavęs...

Piladas

Išgirdęs priekaištus, ar gelbėsi vaikus?

Orestas

Tau ašaras paskyriau...

Elektra

Aš – savas raudas...

Piladas

1240 Nustokite, pakanka! Darbo griebkimės!

Jei tik pasiekia maldos žemės gilumą,

Jis girdi. Dzeuse, mūsų protėvi, ir tu,

Šventoji Dike, sėkmę siųskite mums trims!

Mums, trims draugams, viena kova, viena bausmė!

1245 Visiems kartu gyventi reikia ar numirt.

Orestas ir Piladas įeina į rūmus

Strofa

Elektra

O mikėnietė̃s mielosios,
 Žymiausiasios argietė̃s pelasgų srityje!

Choras

1250 Valdove, ką gi nori pasakyt?
 Esi mieste danajų vis dar minima.

Elektra

Choro dalyvė̃ms

Dalis jū̃siškių lai prie vieškelio stovė̃s,
 Kita dalis tesaugo taką į namus.

Choras

Kodėl mane, mieloji,
 Pakvietẽi, sakyk.

Elektra

1255 Bijausi, kad kas nors, atė̃jęs į namus,
 Išvys pralietą kraują,
 Sukels mums daug bėdų.

Pirmas puschoris

Keliaukit, paskubė̃kime! Aš taką šį,
 Į rytus vedantį, pati pasaugosiu.

Antras puschoris

1260 O aš – tą kitą, vedantį į vakarus.

Elektra

Gerai apsidairykite.

Pirmas puschoris

Mes čia ir ten, aplinkui žiūrime
 Akylai, kaip tu įsakai.

*Antistrofa**Elektra*

Apsidairykite aplink
Ir pro nuleistus plaukus žvalgykitės visur.

Antras puschoris

Kažkoks žmogus ateina takeliu.
1270 Gal koks artojas prie namų sukiojasi?

Elektra

Pražuvom, mielosios! Jis priešams tuoj praneš,
Kad jiems čia paruošta ginkluota pasala.

Pirmas puschoris

Nesibijok, brangioji,
Nieko ten nėra.

*Elektra**Kitam puschoriui*

1275 Na kaip, ar jūsų pusėj tebėra saugu?
Praneški gerą žinią,
Jei prieš vartus ramu.

Pirmas puschoris

Ramybė čia, bet tu pažvelki į tenai,
Ar tik koks nors danajas nesiartina.

Antras puschoris

1280 Ir čia ramu, kaip tu sakai. Nėra žmonių

Elektra

Einu prie vartų paklausyt.

Pirmas puschoris

1285 Kodėl jūs ten, viduj, vis delsiate
Pralieti kraują, kai ramu?

Elektra

Negirdi jie... Kokia aš nelaiminga! Gal
Helenės grožis kardus jų atšipino?
Jau greit koks nors argietis, ginklais nešinas,
1290 Skubės pagalbon ir į rūmus įsiverš.
Žiūrėkit atidžiau! Ne metas poilsui.
Lai vienos stebi čia, o kitos dairos ten.

Choras

1295 Aš vaikštau po kelią, dairausi visur.

Helenė

Viduje

Pelasgų Arge! Pražuvau aš, pražuvau!

Pirmas puschoris

Girdėjote? Pradėjo vyrai žudynes.
Atrodo, kad Helenės šie dejavimai.

Elektra

1300 O Dzeuse, Dzeuse, tu, valdove amžinas,
Ateik, bičiuliai mano pasirūpink!

Helenė

Viduje

O Menelajau, mirštu! Man nepadedi!

Elektra

Užmuškite, kirskite, nužudykite ją!
Jūs, kardą dviašmenį į rankas

Pačiupe, tuoj nudurkit tą, kuri
 1305 Kadais paliko vyrą ir tėvūs
 Ir daug helėnų pasiuntė mirtin.
 Ant upės kranto žuvo jie. Tenai,
 Prie sūkurių Skamandro, ašaros
 Upeliais liejosi nuo paleistų,
 1310 Geležimi apkaustytų strėlių...

Choro vadovė

Nutilk, nutilki tu! Aš išgirdau žingsnius –
 kažkas dabar keliu jau suka link namų!
Ateina Hermijonė, paskui ją – tarnaitė

Elektra

Ateina Hermijonė, mielos moterys,
 Tiesiog į įkarštį žudynių. Liaukimės
 1315 Mes garsiai šaukti. Eina ji į pasalą
 Ir bus laimikis geras, jei bus sučiupta.
 Sustokit į vietas, laikykitės ramiai,
 Kad nesuprastų iš veidų, kas darosi.
 Ir aš žiūrėsiu apsiblaususiu žvilgsniu,
 1320 Lyg nežinočiau, kas ten vyksta namuose.

Hermijonei

Grįžti nuo Klitaimnestros kapo? Gėlėmis
 Jį papuošei, nuliejai mirusiems aukas?

Hermijonė

Pagerbus Klitaimnestros kapą, sugrįžtu.
 Bet man sukėlė baimę tolimi garsai,
 1325 Kurie iki manęs atsklido iš namų.

Elektra

Kodėl? Ar mes neturim priežasties dejuot?

Hermijonė

Tik nekalbėki taip! Naujienų gal turi?

Elektra

Abu su Orestu mes pasmerkti myriop.

Hermijonė

O ne! Jūs mano giminaičiai esate!

Elektra

1330 Taip polis nutarė. Privalome paklust.

Hermijonė

Todėl tokie riksmi girdėjos iš namų?

Elektra

Suklupęs prieš Helenę meldė garsiai ją...

Hermijonė

Kas meldė? Aš žinau tik tiek, kiek pasakai.

Elektra

Orestas. Prašė mus išgelbėt nuo mirties.

Hermijonė

1335 Tai buvo priežastis raudoti rūmuose.

Elektra

Dėl ko gi kito būtų galima taip šaukt?

Įeik vidun, padėk draugams maldaut, suklupek

Prieš savo motiną laimingą, kad matyt

Netektų Menelajui mudviejų mirties.

1340 Tu, išauginta rankų mano motinos,

Palengvink mūsų kančią ir pasigailėk!

Eik ten kovoti, vadovausiu aš, nes tu –
Viltis mums paskutinė išsigelbėti!

Hermijonė

Gerai, jau eisiu į namus ir gelbėsiu
1345 Jus, kiek tik tai galėsiu...

Elektra

Ei ten, viduje,
Draugai ginkluoti, grobį šitą čiupkite!

Hermijonė įeina į rūmus

Hermijonė

Vaje! Ką aš matau?

Iš rūmų pasigirsta Oresto balsas

Orestas

Tau reikia patylėt!
Padėsi mums, ne sau tu išsigelbėti!

Elektra

Laikykit ją! Prirėmę durklą prie gerklės,
1350 Ramiai stovėkit! Menelajas sužinos,
Kad vyrus, ne baugščius frigūs sutiko jis,
O pats pasielgė, kaip elgiasi bailys.

Choras

Strofa

O mielosios,
Pakelkit baisų triukšmą, garsiai šaukite,
Sustojusios prieš rūmus, kad įvykdytos
1355 Žudynės šios argiečių neišgąsdintų,
Kad jie į rūmus nesirinktų gelbėti!

- Aš neregėjau dar Helenės negyvos,
 Paplūdusios kraujais namų viduj...
 Gal kokio tarno mes paklausinėkime.
- 1360 Apie nelaimę juk ne viską žinome.
 Dievai labai teisingai
 Atkeršijo Helenei,
 Užtvindė ji Heladę ašarom
 Dėl to prakeikto Pario, to idiečio, jis
 1365 Heladę privertė į Trojos karą vykt.
- [Jau žvanga durų sklendės atidaromos...
 Nutilkit! Vergas frigas eina iš namų.
 Paklausinėkim, kas įvyko viduje.]
- Iš rūmų išeina frigas*
- Frigas***
- Nuo argiečių kardo, nuo mirties,
 1370 Barbarų batus avėdamas,
 Bėgau aš pro kedro kolonas
 Ir pro triglifūs dorėniškus
 Kuo toliau iš ten. O Žeme! Aš
 Taip lėkiau, kaip lekia barbarai...
- 1375 Oi oi!
 Kur man sprukti, nepažįstamos?
 Šviesų eterį ar jūrą perskristi?
 Jaučiagalvis Okeanas supa ją,
 Žemę rankomis apjuosdamas.
- Choro vadovė***

- 1380 Helenės verge, kas yra, idiėti, tau?
Frigas
 Ilijone, Ilijone! Ak!
 Frigų mieste, ir derlingasai
 Šventas Idos kalne, apverkiu
 [Kariška kovos giesmė]
- 1385 Jūsų žūtį barbarų kalba!
 Žuvot jūs per Ledos dukterį,
 Gimusią kadais iš gulbino,
 Per Helenę tą prakeiktąją!
 Apolono tvirtus pastatus
 Juk jinai pražudė! Ak, vaje!
- 1390 Nelaimingoji Dardanija!
 Ganimedas, Dzeuso mylimas,
 Jodinėjo ten kadais žirgais!
Choro vadovė
 Mums aiškiai pasakyk, kas vyko rūmuose.
 [Nes nieko, kas nutiko, nežinau lig šiol].
- 1395 Ailinson, ailinson! Barbarai
 – Taip mirtį apraudoti pradeda.
 Jie kalba azijietiška kalba, –
 Kuomet nuo geležinių ašmenų
 Karalių kraujas nulaša žemyn.
- 1400 Papasakosiu viską –
 Į namus atėjo du helėnai,
 Liūtai du dvyniai.

- Kalbėjo vienas, kad jo tėvas – karvedys,
 O kitas – vaikas Strofijo. Piktų minčių,
 Klastingas jis lyg Odisėjas ir tylus,
 1405 Bet atidus draugams ir kovoje drąsus,
 Ir išmanus kare, ir lyg angis nuožmus.
 Tegu pražūva šis piktadarys,
 Labai tylus ir atsargus!
 Pasuko jie prie krėslo, kuriame
 Sėdėjo lankininko Pario moteris.
 1410 Prie jos priėjo apsiverkę, paklusniai
 Abu susėdo – vienas iš kairės,
 O kitas – priešingoje pusėje,
 Abu paėmę į rankas ginklus.
 Kelius Helenės, nuolankiai maldaudami,
 1415 Abu jie apkabino.
 Pamatę tai, pašoko bėgt tada
 Tarnai Helenės frigai.
 Ir baimės apimti, jie svarstė tarp savęs,
 Ar čia tiktai nėra kokia klasta.
 1420 Vieni galvojo, kad nėra klastos,
 Tačiau kitiems atrodė priešingai,
 Kad tas motinžudys, tikra angis,
 Ketina Tindarėjo dukterį
 Į jai paspėstas pinkles įviliot.
Choro vadovė
 1425 O kur tu pats buvai? Iš baimės pasprukai?

Frigas

- Pagal paprotį frigų aš pats tuo metu
 Vėduokle, sulipdyta iš plunksnų tvirtai,
 Mojavau, vėdinau ja Helėnę,
 Josios plaukus ir skruostus, keldamas jai
- 1430 Prie veido švelnutį vėjelį. Jinai
 Vis darbavosi rankom, linus sukdamą,
 Ir juos verpė verpste. Ligi žemės
 Verpalai jos nusidriekė. Audė pati
 Ji iš frigiško karo laimikio
- 1435 Purpurinę lininę drobulę, kad ja
 Klitaimnestros kapą papuoštų.
 Orestas ištarė
 Lakonei tai:
 O Dzeuso dukterie,
- 1440 „Iš krėslo atsikėlusi
 Nueik prie protėvio
 Pelopo židinio,
 Kad mano kalbą išklausytumei.“
 Ir ją nusivedė. Ši nusekė,
- 1445 Nenumanydama, kas tuoj įvyks.
 O kitką darė bendražygis jo,
 Piktadarys fokidas šaukdamas:
 „Ar nesitrauksit? Frigai – visada bailiai!“
 Ir juos visus uždarė atskirai.
 Vienus arklidėse, kitus
 Uždarė menėse, trečius
- 1450 Uždarė dar kitur, kad jie visi

Nuo šeimininkės būtų kuo toliau.

Choro vadovė

O kas paskui įvyko? Kas paskui, sakyk?

Frigas

O motina, o Ida,

Motina galingoji!

1455 Kiek kruvinų žudynių, kiek kančių,

Nusikaltimų, negandų mačiau,

Mačiau valdovų rūmuose!

Po purpuro drabužiais kardus paslėptus

Abu jie išitraukė, akys jų

Aplinkui dairės, ar tik neišvys

Ko nors visai šalia.

Kaip kalnų šernai abu,

1460 Priešais moterį sustoję,

Šaukė jai: „Tu mirsi, mirsi,

Nes tave pražudė vyras!

Išdavė jisai vaikus

Savo brolio, juos pasmerkęs

Arge susilaukt mirties!”

1465 O Helenė vis dejavo:

„Vargas man, o vargas man!”

Ir baltosiom savo rankom ėmė į krūtinę mušt,

Galvą sau trunkyt, paskui

Leidos bėgti, paausuotus sandalus avėdama.

Bandė ji ištrūkt, tačiau

Tuoj Orestas (jis avėjo mikėniečių apavą)

1470

Ją nutvėrė už plaukų
 Ir, į kairį petį kaklą jos atlošęs, ruošėsi
 Suvaryti juodą kardą
 Į Helenės gerklę.

Choro vadovė

O kaip jūs, frigai, kaip ją gynėt namuose?

Frigas

1475

Mes šaukdami
 Vartus, duris išlaužėme,
 Kur buvom uždaryti, bėgome
 Padėti jai, vieni nutvėrę akmenis,
 Kiti pačiupę ietis į rankas,
 Tretieji – nuogus kardus.

1480

Drąsus Piladas pasitiko mus
 Kaip frigas Hektoras arba
 Ajantas (Šalmą su trim skiauterėm
 Jisai nešiojo. Prie Prijamo vartų jį
 Regėjau). Mes pradėjome
 Kovot su jais kardais.
 Nors frigai pasirodė neblogai,
 Bet savo jėgomis

1485

Mes už Heladės vyrus buvom silpnesni.
 Vienas iš mūšio pabėgo, o kitas krito negyvas,
 Trečias sužeistas smarkiai, dar kitas ėmė maldauti
 Atitolinti mirtį.

Galop mes tamsoje ištrūkome.

Paliko pusgyviai ir mirę ten gulėt.

- 1490 O vargšė Hermijonė grįžo į namus
 Tuomet, kai josios motina
 Ant žemės griuvo mirt.
 Pačiuo ją šie du
 Kaip dvi bakchantės
 Betirsės pasičiumpa
 Kalnuos liūtuką. Dar ir Dzeuso dukterį
 Nudurt ketino jie, tačiau
 Jinai iš kambario
- 1495 Jau buvo dingusi,
 Pranykus – Dzeuse! Žeme!
 O šviesa, o naktie! –
 Dėl apžavų ar burtų,
 Ar dievo pagrobta.
 O kas paskui įvyko, aš jau nežinau,
 Nes bėgdamas iš rūmų greitai išlėkiau.
- 1500 O kiek sunkių, sunkių vargų
 Patyrė veltui Menelajas, kai
 Iš Trojos vežėsi Helenę į namus!
Iš rūmų išeina Orestas
Choro vadovė
 Ir štai viena naujiena keičia kitą greit.
 Išvydau aš Orestą, kardą nešantį,
- 1505 Išėjusį iš rūmų. Čia jis atskuba.
Orestas
 Kur gi tas, kuris pabėgo, mano kardo vengdamas?
Frigas

Prieš tave parpuolu kniūbsčias, kaip įpratę barbarai.

Orestas

Esame ne Ilijone, bet argiečių žemėje.

Frigas

Kas protingas, tam gyventi maloniau visur nei mirt.

Orestas

1510 Ar šaukei, kad Menelajui atskubėtų kas padėt?

Frigas

Aš kviečiau tave apginti. Tu labiau nusipelnei.

Orestas

Ar teisingai Tindaridė buvo mirti pasmerkta?

Frigas

Taip, labai teisingai. Triskart ją reikėtų nužudyt.

Orestas

Žodžiais man bandai įtikti, bet širdy taip nemanai.

Frigas

1515 Nebandau, juk ji pražudė ir Heladę, ir frigùs.

Orestas

Man prisiek, arba užmušiu, kad įtikt nemėgini.

Frigas

Taip, gyvybe aš prisiekiu, ir laikysiuos priesaikos.

Orestas

Priremia kardą prie frigo gerklės

Ar kare prie Trojos ginklai gąsdino visus frigùs?

Frigas

Kardą atitrauk. Grėsmingas man to kardo blizgesys.

Orestas

1520 Lyg matydamas Gorgonę, virsti akmeniu bijai?

Frigas

Aš bijau pavirst lavonu. O Gorgonės nežinau.

Orestas

Tu mirties bijaisi, verge? Išvaduos ji nuo vargų.

Frigas

Malonu visiems, net vergui, saulę šviečiančią matyt.

Orestas

Na, gerai. Tave išgelbsti nuovokumas. Eik vidun...

Frigas

1525 Nežudysi?

Orestas atitraukia kardą nuo frigo

Orestas

Tu paleistas...

Frigas

Puikų žodį pasakei.

Orestas

Gal paskui apsigalvosiu...

Frigas

Negerai dabar kalbi.

Orestas

Tu kvaily, manei, kad noriu tavo gerklę perpjauti?

Tu nei moteris, nei vyras. Ir kodėl pradėjai šaukt?

Garsiai rėkdamas iš rūmų privertei mane išbėgt,

1530 Juk prikelti Argą gali tavo šauksmas. Nebijau

Išsitraukt prieš Menelają kardą, lai greičiau ateis

Jis, didžiuodamasis savo lig pečių gelsvais plaukais.

Jei jį atves į rūmus argiečius atkeršyti
 Už Helenę nužudytą, jei manęs, sesers, taip pat
 1535 Man padėjusio Pilado jis išgelbėt nenorės –
 Ne tik žmoną nebegyvą jis išvys – ir dukterį.

Choras

Antistrofa

Vaje, lemtie!
 Vėl dėl Atreidų namuose prasideda
 Kita nauja, labai bauginanti kova.
 Ką mums dabar daryti? Poliui gal pranešt,
 1540 Ar tyliai laukti? Taip, o mielosios, saugiau.
 Iš rūmų pasirodė dūmai, tik pažvelk.
 Taip greitai kyla jie į eterį.
 Štai vyrai griebia deglus, ruošiasi padegt
 Tantalo rūmus! Jie žudyti nesiliaus!
 1545 Žmonėms suteikia baigtį
 Dievybė kokią nori.
 Kerštaujančių tikrai didi galia –
 Juk dėl pralieto kraujo krito rūmai, nes
 Mirtilas iš vežimo buvo išmestas.

Choro vadovas

1550 Jau matau arti prie rūmų Menelają skubantį,
 Jis atrodo, sužinojo, kas nutiko namuose.
 Esantis viduj Atreide, paskubėki kuo greičiau
 Ir tvirtai duris užremki. Jeigu žmogui sekasi,

Jis, Orestai, pavojingas nusikaltusiems, kaip tu.

Ateina Menelajas

Menelajas

Aš išgirdau apie siaubingus poelgius
 1555 Dviejų šių liūtų. Negaliu juos žmonėmis
 Vadint. Taip pat girdėjau, kad mana žmona
 Ne mirusi, bet dingo nepastebimai –
 Šį kvailą gandą pranešė kažkoks žmogus,
 Pagautas baimės. Gandą ši motinžudys
 1560 Sukūrė – tą juokingą prasimanymą!
 Atidarykite duris! Aš įsakau
 Tarnams duris išlaužt, kad savo dukterį
 Iš rankų žmogžudžių išgelbėčiau
 Ir kūną vargšės nelaimingosios žmonos
 1565 Atgaučiau. Turi mirt nuo mano rankos tie,
 Kurie išdrįso mano žmoną nužudyti!

Orestas

Nelieski durų užsklandų! Aš tau sakau,
 O Menelajau, pasipūtęs, įžūlus!
 Aš tavo galvą tuoj suknežinsiu plokšte,
 1570 Ištraukęs ją iš stogo atbrailos senos –
 Akmentašių ji darbas. Durys užremtos
 Neleis įeiti tau, pagalbon skubančiam.

Menelajas pamato ant stogo užsilipusį Orestą, laikantį kardą, įremtą į Hermijonės kaklą

Menelajas

Kas vyksta ten? Žibintų šviesą aš matau,
 Ant rūmų stogo žmones užsilipusius,

1575 Ir karda, pristatytą prie dukters gerklės!

Orestas

Ar nori klausinėt ar paklausyt manęs?

Menelajas

Klausyt tavęs nenoriu, bet, atrodo, teks.

Orestas

Ruošiuosi nužudyti tavo dukterį.

Menelajas

Helenę nužudei! Ir vėl žudyt ruošies?

Orestas

1580 Aš jos nenužudžiau. Sukliudė man dievai.

Menelajas

Sakai, nenužudei? Tai įžūliai neigi?

Orestas

Turiu paneigt... Kad būčiau aš padaręs tai!..

Menelajas

Ką būtum tai padaręs? Baimę man keli.

Orestas

Nužudęs tą, kuri Heladę suteršė...

Menelajas

1585 Man kūną atiduok žmonos palaidoti.

Orestas

Dievų prašyk. Dabar nudursiu dukterį!

Menelajas

O tu, motinžudy, ir vėl ruošies žudyt?

Orestas

Už tėvą keršijau, kurį tu išdavei!

Menelajas

Ar motinos pralieto kraujo negana?

Orestas

1590 Žudyčiau visada nedoras moteris.

Menelajas

Piladai, tu žudynėse dalyvavai?

Piladas tyli

Orestas

Tyla jo reiškia „taip“. Gana, kad aš kalbu.

Menelajas

Nedžiūgauk! Neištrūksi – neturi sparnų.

Orestas

Mes nebandysim bėgt. Padegsime namus.

Menelajas

1595 Nejau namus gimtuosius tu supleškinsi?

Orestas

Kad jie netektų tau! Aukosiu aš liepsnoj!

Menelajas

Žudyk! Nužudęs susilauksi atpildo!

Orestas

Na ką, gerai.

Prispaudžia kardą prie Hermijonės kaklo

Menelajas

Oi ne, tu šito nedaryk!

Orestas

Tylėki ir kentėk, nes tu nusikaltai!

Menelajas

1600 Ar vertas tu gyvent?

Orestas

Ir šias žemes valdyt.

Menelajas

Kokias žemes?

Orestas

Pelasgų Argą – kraštą šį.

Menelajas

Ir liesi šventą vandenį...

Orestas

Kodėl gi ne?

Menelajas

Žudysi be kovos aukas...

Orestas

O koks tu pats?

Menelajas

Turiu švarias rankas.

Orestas

Bet nešvarias mintis.

Menelajas

1605 Kas su tavim kalbės?

Orestas

Kas tėvą myli, tas.

Menelajas

O tas, kas myli motiną?

Orestas

Laimingas jis!

Menelajas

Nesi tu toks.

Orestas

Nemielos man nedorėlės.

Menelajas

Patrauki kardą nuo dukters!

Orestas

Melagis tu!

Menelajas

Nudursi dukterį?

Orestas

Jau nemeluoji, ne.

Menelajas

1610 Vaje, ką man daryt?

Orestas

Įtikink argiečius.

Menelajas

Įtikint? Kaip?

Orestas

Maldauki mūsų nežudyti.

Menelajas

Arba tu nužudysi dukterį?

Orestas

O taip.

Menelajas

Helene nelaiminga...

Orestas

Ar laimingas aš?

Menelajas

Vežiau iš Trojos mirt...

Orestas

Kad būtų buvę taip!

Menelajas

1615 Patyriau daug vargų!

Orestas

Tačiau ne dėl manęs.

Menelajas

Baisias kančias kenčiau.

Orestas

Bet nepadėjai man.

Menelajas

Mane tu įveikei.

Orestas

Niekšybė įveikė.

Nuo stogo šaukia Elektra

Padek, Elektra, šitų rūmų pamatus!

O tu, ištikimiausias iš visų draugų,

1620 Piladai, greitai stogo atbrailą padek!

Menelajas

Danajų žeme! Argo, žirgus mėgstančio,

Gyventojai, ar ginklais man padėsite?

Jis, susitepęs motinos krauju, priverst

Mėgina polį, kad šis leistų jam gyvent.

Ant rūmų stogo nusileidžia Apolonas

Apolonas

- 1625 Sutramdyk, Menelajau, pykčio priepuolį!
 Letò sūnus aš, Foibas, į tave kreipiuos!
 O tu, kuris merginai kardą įrėmei,
 Orestai, paklausk, ką pasakysiu tau.
 Helenę nužudyt norėjai, pykdamas
- 1630 Ant Menelajo, bet tau nepasisekė.
 [Štai ten jinai – ją matot toliuos eterio,
 Ji nuo tavęs ištrūkusi, nemirusi].
 Tai aš nuo tavo kardo ją išgelbėjau,
 Nes tėvas Dzeusas liepė man tai padaryt.
- 1635 Duktė ji Dzeuso, turi nemirtinga būt,
 Su Kastoru ir Polideuku danguje
 Ji patekės kartu ir gelbės jūreivius.
 Tu kitą žmoną parsiveski į namus,
 Nes dėl Helenės grožio privertė dievai
- 1640 Tarpusavy kovot helėnus ir frigūs,
 Pasėjo daug mirčių, kai taip sumažintų
 Žmonių gausybę ir jų smurtą žemėje.
 Tai tiek kalbos apie Helenę. Privalai,
 Orestai, žemę šią palikt, Parāsijon
- 1645 Nuvykti ir tenai visus metus gyvent.
 Kai iškeliausi, Orestėja sritį šią
 Adžānai ir arkadai pavadins. Paskui
 Nuvykęs į Atėnus Eumenidėms trims
 Turėsi atsakyt už kraują motinos.
- 1650 Tavam teisme teisėjai bus dievai, kurie,

Arėjo kalvoje suėję, nubalsuos

Teisingai, ir tenai laimėsi bylą tu.

Orestai, lemta tau į žmonas tą paimt,

Kuriai prispaudei durklą – Hermijonę; nors

1655 Neoptolėmas ruošias vesti ją dabar,

Neves, nes jam nuo Delfų kardo lemta žūt –

Taip jis už tėvą, už Achilą, sumokės.

Žadėjai už Pilado seserį išleisti.

Išleiski! Laukia jos laiminga ateitis.

1660 Orestui Argą, Menelajau, atiduok

Valdyti, pats gi karaliauki Spartoje.

Juk tai Helenės kraitis. Ji lig šios dienos

Tau nuolat teikė begalybę rūpesčių.

Su polio žmonėmis dabar sutaukysiu

1665 Orestą, nes liepiu jam motiną nudurt.

Orestas

O Loksijau! Esi teisingas pranašas!

Tikrai nemelagingos tavo ištarmės!

Buvau labai aš išsigandęs, nes maniau,

Kad patikėjau piktadariu, ne tavim.

1670 Bet pabaiga gera, ir tau aš paklūstu.

Štai Hermijonės kaklą aš atlaisvinau.

Paimsiu ją į žmonas, kai tik tėvas duos.

Menelajas

Helene, Dzeuso dukra, būk pašlovinta,

Dangaus dievų buveinėj įsikūrusi!

1675 Orestai, tau į žmonas duodu dukterį,

Paliepus Foibui. Vest kilmingam malonu
Kilmingą, malonu ir man ištekint ją.

Apolonas

Dabar kiekvienas eikit, kur aš jums liepiau,
Pabaikite ginčus.

Menelajas

Tavęs turiu klausyt.

Orestas

1680 Ir aš. Likimui, Menelajau, paklūstu,
Ir tavo pranašavimams, o Loksijau!

Apolonas

Keliaukite savo keliu, gerbdami
Eirėnę, gražiausiąją deivę. O aš
Palydėsiu Helenę į Dzeuso namus

1685 Ir pakilsiu padangėn šviesiųjų žvaigždžių.
Tenai ji prie Hebės, Heraklio žmonos,
Ir Heros sėdėdama, bus gerbiama
Kaip deivė, ir žmonės nulies jai aukas.
Su Dzeuso vaikais Tindaridais jinai

1690 Bus jūreivių ir jūros globėja.

Choras

Didžiai garbingoji Nike,
Lydėk mane per gyvenimą
Ir nesiliauk vainikuoti!

Paaiškinimai

Tragedija *Orestas* – viena iš paskutiniųjų Euripido dramų, pastatyta 408 m. pr. Kr. Tragedijoje grįžtama prie mito apie Agamemnono šeimos likimą. Šis mitas gvildenamas ir kitose Euripido išlikusiose tragedijose *Elektra*, *Ifigenija Tauridėje* ir *Ifigenija Aulidėje*, taip pat Aischilo trilogijoje *Orestėja*. Kitaip nei Aischilas, pasakojantis, kaip Atėnų Areopagas teisia motiną nužudžiusį Orestą, Euripidas sukuria savąją mito versiją: Orestą teisia ir pasmerkia myriop argiečiai. Orestas nori atsikeršyti, tačiau dievai sutrukdo jam dar sykį nusikalsti.

4) *Tantālas* – Dzeuso sūnus, Pelopo tėvas, Frigijos Sipilo miesto karalius.

6) *Padangėj pakabintas bijosi uolos* – Dzeuso sūnus Tantalas turėjo teisę dalyvauti dievų puotose Olimpe. Iš ten jis pavogė nektaro ir ambrozijos, atnešė žmonėms ir atskleidė dievų paslaptis. Pasak kitos versijos, norėdamas išsiaiškinti, ar dievai viską žino, Tantalas nužudė savo sūnų Pelopą, išvirė jo mėsą ir pateikė ją dievams kaip vaišes. Pasipiktinę dievai Pelopą atgaivino, o Tantalą nubaudė: jis turėjo kęsti amžiną troškulį ir alkį. Euripidas pateikia kiek kitokią versiją: Tantalas turėjo kęsti amžiną baimę, nes buvo pririštas aukštai danguje, o virš jo galvos buvo pakabinta uola, kuri bet kada galėjo užkristi Tantalui ant galvos (Apolloed. *Epit.* II. 1).

11) *Pelopas* – Tantalo sūnus. Atvykęs į Elidę ir siekdamas tos srities valdovo Oinomajo dukters Hipodamėjos rankos, Pelopas apgavo ir nužudė važnyčiotoją Mirtilą, o šis mirdamas prakeikė Pelopą ir visus jo palikuonis.

12) *Atrėjas* – Pelopo ir Hipodamėjos sūnus, Tantalo anūkas, Agamemnono ir Menelajo tėvas, Mikėnų valdovas.

12) *Pastarajam deivė įverpė* – užsimenama apie vieną iš likimo deivių Moirų. Paprastai minimos trys Moiros (Hes. *Th.* 904-906): Lachesė (skirianti lemtį), Kloto (verpiančioji), Atropė (nepermaldaujamoji). Pirmoji dar prieš žmogui gimstant paskiria jo lemtį, antroji verpia žmogaus gyvenimo siūlą, o trečioji, atėjus laikui, jį nukerpa.

13) *Tijėstas* – Pelopo ir Hipodamėjos sūnus. Atrėjo brolis, Aigisto tėvas.

15-16) *Vaikus nužudęs, tėvui Tijestui jų mėsos / Atrėjas patiekė* – kai Tijestas suviliojo brolio Atrėjo žmoną, šis iš keršto nužudė Tijesto vaikus ir, išviręs kūnus, mėsa pavaišino jų tėvą.

17) *Aeropė* – iš Kretos kilusi Atrėjo žmona, turėjusi du sūnus – Atrėją ir Tijestą.

18) *Agamemnonas* – Atrėjo sūnus, Menelajo brolis, Mikėnų valdovas, vyriausiasis graikų kariuomenės vadas Trojos kare.

19) *Menelajas* – Mikėnų valdovo Atrėjo ir Aeropės sūnus, Agamemnono brolis, Helenės vyras.

20) *Helenė* – Dzeuso ir Spartos valdovo Tindarėjo žmonos Ledos dukra, Kastoro, Polideuko ir Klitaimnestros sesuo, Menelajo žmona.

20) *Klitaimnestra* – Spartos valdovo Tindarėjo ir Ledos dukra, Agamemnono žmona, Oresto ir Elektros motina.

22-23) Trys dukterys mes esam: Elektra – tai aš, / Chrisotemidė, Ifigenija – Agamemnono ir Klitaimnestros dukterų skaičius ir vardai varijuoja: Homeras išvardija tris – Chrisotemidę, Laodikę ir Ifianasę. Aischilo *Choeforose* neminima nei Laodikė, nei Chrisotemidė. Pastaroji pasirodo Sofoklio *Elektroje*, tačiau Euripido *Elektroje* ji neminima.

24) Orestas – Agamemnono ir Klitaimnestros sūnus, Elektros brolis.

25) Kuri, ant vyro audeklą užmetusi – pasak mito, Klitaimnestra ir Aigistas, užklupę Agamemnoną besimaudantį vonioje ir ant jo užmetę tinklą ar audinio gabalą, jį užkapojo kirviais (Aesch. *Eum.* 460-461; 634-635).

28) Foibas – Apolono epitetas, reiškias „šviesusis, spindįs šviesa“.

29) Jis liepė motiną Orestui nužudyti – nužudymas savo motiną, Orestas įvykdė Apolono duotą ištarmę (Eur. *El.* 8789; 971).

33) [Piladas mums abiems taip pat pagelbėjo] – tekste laužtiniais skliaustais pažymėtos tos eilutės, kurios, leidėjų nuomone, yra interpoliacijos, t.y. parašytos ne autoriaus, bet įterptos į tekstą vėliau.

33) Piladas – Fokidės valdovo Strofijo sūnus, Oresto vaikystės draugas ir bendražygis.

38) Eumenidės – taip čia vadinamos keršto deivės Erinijos, keršijančios už nusikaltimus prieš tėvą ar motiną (Hom. *Il.* IX. 454; *Od.* II. 135). Aischilo tragedijoje *Eumenidės* erinijos persekioja Orestą už motinos nužudymą, paskui susitaiko su dievais ir tampa eumenidėmis („geranorėmis“).

46) Argiečiai – Argo gyventojai. Argas – miestas ant dešiniojo Inacho upės kranto Argolidėje (šiaurės rytų Peloponesas). Kartais Argu vadinama visa Peloponeso sritis Argolidė.

47) Prie židinio neleisti — namų židinytis buvo laikomas šventa vieta. Atsisėdusį prie židinio žmogų globoja namų dievai (Hom. *Od.* VII. 153; Aesch. *Eum.* 577; Soph. *OT* 32; Hdt. 1. 35).

53) Iš Trojos Menelajas grįžo – Homeras nurodo, kad, kai Agamemnonas žuvo nuo Aigisto rankos, Menelajas dar tebeplaukė iš Trojos (Hom. *Od.* III. 301 sqq.), o grįžo namo Klitaimnestros ir Aigisto šermenų dieną (Hom. *Od.* III. 311). Būdamas namie, Menelajas pats būtų privalėjęs atkeršyti už brolių. Kad Menelajas grįžo iš Trojos karo tuomet, kai jau suaugęs Orestas buvo spėjęs atkeršyti už tėvo mirtį, tvirtinama ir Euripido tragedijoje *Elektra* (Eur. *El.* 1278-1279).

54) Nauplija – Argolidės uostas, iš kurio Agamemnonas išplaukė į Trojos karą.

59) Ilijonas – Troja.

62) Hermijonė – Menelajo ir Helenės duktė.

64-65) Iš Spartos Menelajas mano motinai / Dukrelę atvežė – tai, kad Menelajas atgabeno Hermijonę Klitaimnestrai – Euripido sugalvota versija.

76) Foibą kaltinu dėl šitos nuodėmės – žr. 30 eil. paaiškinimą.

96) Nunešt plaukų sruogelę ir aukas nuliet – Senovės Graikijoje gedintis žmogus palikdavo plaukų sruogą ant mirusiojo kapo (Eur. *Tr.* 1026; *Alc.* 427, 512; *Hel.* 1054, 1187-1188; Soph. *El.* 51 sqq.), nuliedavo vyno, pieno su medumi ar apšlakstydavo kapą papjauto ėriuko krauju.

163) Loksijas – Apolono ištarmės dažnai būdavo dviprasmiškos ir sunkiai suprantamos, todėl šis dievas buvo vadinamas Loksiju (gr. loksias – vingiuotas, painus).

163) Nuo trikojo Temidės – Delfuose pranašė Pitija pranašaudavo sėdėdama ant trikojo (puodo su trimis kojomis), pastatyto prie žemėje žiojėjusio plyšio. Besiveržiantys pro plyšį dūmai apsvaigindavo Pitiją ir šioji apsvaigusi skelbdavo pranašystes. Delfų pranašavimo vieta iš pradžių priklausė Gajai. Iš jos Delfų orakulą perėmė Temidė, iš pastarosios – titanidė Foibė, kuri perdavė Delfus Apolonui (Apollod. I. 4. 1; Aesch. *Eum.* 3).

176) Erebas – tamsaus rūko dievas, Chaoso sūnus, Niktės brolis. Erebu vadinama ir požeminė miglų karalystė, pro kurią praėjusios mirusiųjų vėlės patenka į Hada.

213) Lėtė – Eridės dukra, užmaršties personifikacija. Lėte buvo vadinama ir požemio karalystės upė, iš kurios mirusieji sėmėsi užmiršimo.

238) Erinijos – žr. 38 eil. paaiškinimą.

249) Tindarėjas – Spartos valdovas, Ledos vyras, Kastoro ir Klitaimnestros tėvas, Polideuko ir Helenos patėvis.

255-256) Nesiųsk merginų man / Kruvinaakių, panašių į gyvates – vaizduodamas erinijas, Euripidas seka Aischilu (plg. Aesch. *Cho.* 1048-1058).

265) Tartaras – apatinė, giliausia Hado dalis.

268-269) Paduoki lanką man, ragais apkaustyta, / Jį davė Loksijas – mito versija, kad Apolonas padovanojo Orestui savo lanką, galėjo būti perimta iš poeto Stesichoro poemos *Orestėja*.

269) Loksijas – žr. 163 eil. paaiškinimą.

279) Nurimo bangos, vėl ramybę aš regiu – Euripido scholijai ir Sudo žodynas nurodo, kad 408 m. pr. Kr. aktorius Hegelochas, deklamuodamas šią eilutę žodyje γᾶλήν’ („ramybė“) netyčia ištare cirkumflekso priegaidę. Pasigirdo žodis γαλήν („žebenkštis“), sukėlęs žiūrovų juoką. Ši komiška situacija minima Aristofano komedijoje *Varlės* (Aristoph. *Ran.* 303–304)

290) Maldavęs būty, mano smakrą liesdamas – maldaudamas kito žmogaus, prašantysis viena ranka apkabindavo jo kelius, o kita paliesdavo smakrą (Hom. *Il.* I. 500-501, Eur. *Med.* 65; *El.* 1214).

321) Eumenidės tamsiosios – žr. 38 eil. paaiškinimą.

331) Kur vidurys pasaulio – žr. 591-592 eil. paaiškinimą.

347-348) Kurie iš dievo / Ir iš Tantalo kilo? – Tantalas buvo Dzeuso ir nimfos Plutò sūnus.

362) Malėja – kyšulys Peloponeso pietryčiuose.

364) Nerėjas – jūrų dievas, okeanidės Doridės vyras, penkiasdešimties dukterų nereidžių tėvas.

364) Glaukas – mokėjęs pranašauti jūrų dievas, Poseidono sūnus. Buvo tikima, kad kartą per metus Glaukas, lydintas jūros būtybių, aplanko visas salas, pakrantes ir skelbia savo pranašystes (Paus. IX. 22. 6-7). Bojotijoje Glaukas garbintas kaip žvejų ir jūreivių dievas. Menelajas paaiškina, kad iš Glauko gauta žinia privertė jį pakeisti maršrutą ir plaukti ne į Spartą, bet į Naupliją.

369-370) Kuomet aš atplaukiau į Naupliją, žmona / Čion iškeliavo – Menelajas grįžo iš Trojos su žmona Helene, kuri iš Nauplijos pirmiausia nukeliavo į Argą.

396) Tai suvokimas, kad labai nusikaltau – kai kurių mokslininkų nuomone, šioje eilutėje žodis σύνεστις reiškia „sąžinė“.

408) Regiu tris merginas, į naktį panašias – Orestas mato keršto deives Erinijas.

429) Rankas nuo kraujo apvalei, kaip pridera – apvalymo apeigos dažniausiai būdavo atliekamos taip: papjaunamas gyvulys, žudiko rankos apšlakstomos gyvulio krauju, paskui nuplaunamos vandeniui, meldžiamasi ir aukojama dievams. Žr. taip pat Aesch. *Eum.* 280-283; Eur. *IT* 1223-1225, 1230-1233; Plat. *Leg.* 864C-874D sqq.

432) Ojakas – kalbama apie Nauplijos miesto valdovą Nauplijo sūnų Ojaką, kartu su broliu Palamedu dalyvavusį Trojos kare.

433) Jisai už Palamedą keršija – Trojos žygio metu Odisėjas neteisingai apkaltino išdavystę Nauplijo sūnų Palamedą, kuris buvo užmėtytas akmenimis. Norėdamas pranešti tėvui Nauplijui apie brolio mirtį Ojakas, Palamedo brolis, išraižė šią žinią ant irklų ir įmetė juos į jūrą. Grįžęs namo Ojakas nekentė visų Trojos kare dalyvavusių achajų. Epizodas, kaip Ojakas parašo žinią tėvui ant irklų, buvo papasakotas neišlikusioje Euripido tragedijoje *Palamedas*. Šiuo epizodu sumaniai pasinaudojo Aristofanas komedijoje *Moterys Tesmoforijų šventėje* (žr. Schol. in Aristoph. *Thesm.* 771).

464) Leda – Aitolijos karaliaus Testijo dukra, Spartos valdovo Tindarėjo žmona, Helenės, Klitaimnestros ir Dioskūrų motina.

465) Dioskūrai – Dzeuso ir Spartos karalienės Ledos sūnūs dvyniai Kastoras ir Polideukas.

474-475) Norėčiau iš dešinės / Jį apkabint – buvo tikima, kad prisiartinimas prie žmogaus iš dešinės pusės yra laimingas ženklas.

476) Dalinęsis su Dzeusu žmona, sveikas būk! – Tindarėjo žmoną Ledą buvo pamilęs Dzeusas. Nuo Dzeuso Leda susilaukė dviejų vaikų – Polideuko ir Helenės.

485) Tarp barbarų pabuvęs, barbaru tapai – užuomina apie ilgą Menelajo klajones pasibaigus Trojos karui. Barbarais graikai vadino svetimšalius.

514-515) Ištremt / Ir apvalyt jį reikia, bet nenužudyt – Tindarėjas remiasi Atėnų įstatymais, reikalavusiais žudiką ištremti iš polio, nesiimant kraujo keršto.

526-527) Kai krūtis / Apnuoginusi motina maldavo – panašiai Klitaimnestros nužudymo scena aprašoma ir kitose tragedijose (Aesch. *Cho.* 896-898, Eur. *El.* 1206-1209).

552-553) Mane pradėjo tėvas, o tava duktė / Pagimdė tartum žemė, sėklą gavusi – analogiškos mintys išdėstytos Aischilo tragedijoje *Eumenidės*: „Vadinamoji vaiko motina nėra / Gimdytoja – augina sėklą ji tiktai. / Tad gimdo tėvas, vaisių saugo motina.”(Aesch. *Eum.* 658-660).

561) Aigistas – Atrėjo brolio Tijesto sūnus, Agamemnono pusbrolis. Kol Agamemnonas kovojo prie Trojos, Aigistas suviliojo jo žmoną Klitaimnestrą.

588-589) Žinai, kad Odisėjo vaikas motinos / Nežudė – kalbama apie Odisėjo žmoną Penelopę, kuri ištikimai laukė iš karo grįžtančio vyro ir augino judviejų sūnų Telemachą.

591-592) Žinai, kad Apolonas, žemės vidury / Apsigyvenęs, skelbia aiškias ištarmes – Delfai buvo laikomi antikinio pasaulio centru. Šį centrą žymėjo akmuo, vadinamas pasaulio bamba. Dabar šio akmens kopija (manoma, iš helenistinio laikotarpio) eksponuojama Delfų muziejuje.

658) Aulidė gavo auką – mano seserį – susirinkę žygiui į Trojos karą graikų laivai ilgai negalėjo išplaukti iš Aulidės uosto, nes užsirūstinusi ant Agamemnono Artemidė nesiuntė laivams palankių vėjų. Žynys Kalchantas išaiškino, kad Artemidę galima permaldauti tik paaukojus jai Agamemnono vyriausiąją dukrą Ifigeniją. Agamemnonas apgaule atsiviliojo Ifigeniją į Aulidę ir paaukojo ją Artemidei.

692) Pelasgai – taip buvo vadinama seniausioji Graikijoje gyvenusi gentis, kurios pavadinimas kilo nuo mitinio Argo valdovo Pelasgo vardo.

726) Fokidė – Vidurio Graikijos sritis šiauriniame Korinto įlankos krante, Pilado gimtinė.

729-806) Šios ir kai kurios kitos (1506-1536; 1549-1553) eilutės parašytos ne jambiniu trimetru, bet trochėjiniu katalektiniu tetrametru.

765) Strofijas – Pilado tėvas, Krisos, netoli Delfų buvusio Fokidės miesto, karalius, Agamemnono sesers Anaksibijos vyras.

765) Tėvas Strofijas išvarė iš gimtų namų mane – Euripidas pateikia savo sukurtą mito versiją, kad supykęs Strofijas išvarė iš namų sūnų Piladą.

766) Koks jo kaltinimas? Viešas? Asmeninis? – senovės Graikijoje Atėnų teismuose buvo praktikuojami dviejų rūšių kaltinimai: 1) viešasis (γραφή), kai rašytine forma buvo pateikiamas kaltinimas nusikaltus valstybei; 2) privatus civilinis ieškinys (δίκη), kai buvo kaltinama pažeidus asmeninius žmogaus interesus.

771) Fokidas – Fokidės (Vidurio Graikijos srities tarp Bojotijos ir Aitolijos) gyventojas.

809) Simoentas – upė prie Trojos, Skamandro intakas.

810) Atreidai – Mikėnų valdovo Atrėjo sūnūs Agamemnonas ir Menelajas.

812-814) Kai dėl avies auksinės / Nesantaika Tantalidus / Užvaldė – užsimenama apie Pelopo vaikų Atrėjo ir Tijesto kovą dėl Mikėnų sosto. Atrėjo bandoje avis atsivedė auksavilnę avelę. Žyniai išaiškino, kad dievai, atsiuntę ją Atrėjui, parodė prielankumą ir todėl jis turi būti Mikėnų valdovas. Tačiau Tijestas suviliojo Atrėjo žmoną Aeropę ir, jos padedamas, pavogė avelę ir užgrobė Mikėnų valdžią. Pasipiktinęs Tijesto poelgiu, Dzeusas pakeitė saulės tekėjimo kryptį: ji ėmusi tekėti iš Vakarų, o leistis į Rytus. Išsigandę žmonės atidavė Mikėnų sostą Atrėjui, o Tijestas buvo išvarytas iš miesto (Apollod. *Epit.* II. 10). **Tantalidai** – Tantalo palikuonys, Pelopo sūnūs Atrėjas ir Tijestas.

814-815) Vaikų / Mirtis – puota siaubinga – žr. 15-16 eil. komentarą.

827) Tindaridė – Tindarėjo duktė. Taip buvo vadinama ir Klitaimnestra, ir Helėnė.

873-874) Danajas žmones sukviėtė atlyginti / Aigiptui – penkiasdešimt Danajo dukterų, per prievartą ištekintos už pusbrolių Aigipto sūnų, pirmąją vestuvių naktį išžudė savo vyrus, išskyrus vieną Hipermnestrą, pagailėjusią sutuoktinio Linkėjo. Pasak Euripido minimos mito versijos, po šio nužudymo Aigistas patraukė Danają į teismą.

887-888) Taltibijas / Su tavo tėvu prieš frigus kovojes – Agamemnono šauklys, minimas Homero *Iliadoje* kaip vienas iš Trojos karo dalyvių. Taltibijas veikia ir kitose Euripido tragedijose (*Hekabė, Trojietės*).

898) Diomedas – Tidėjo sūnus, Argolidės valdovas, vienas narsiausių achajų Trojos kare, po karo laimingai grįžęs namo.

903) Staiga pakilo vyras, įžūlus plepys – spėjama, kad šioje ir sekančiose eilutėse Euripidas vaizduoja jo laikmečio Atėnų politinį veikėją Kleofontą, pasisakiusį prieš atėniečių ketinimą sudaryti taikos sutartį su Sparta.

904) Nors kilęs ne iš Argo, bet argietis – šioje eilutėje galima išvelgti Euripido užuominą apie Kleofonto kilmę. Nors Kleofonto motina buvo trakė, jis sugebėjo gauti Atėnų pilietybę ir užimti reikšmingas pareigas. Kleofontas minimas Aristofano komedijoje *Varlės* (Aristoph. *Ran.* 678-679; 1504).

932) Inachas – mitinis Argo karalius, paskendęs Argolidės upėje, vėliau pavadintoje jo vardu.

933) Seniau pelasgai ir danajai kiek vėliau – iš pradžių Argo gyventojai buvo vadinami pelasgais, vėliau danajais. Homeras danajais vadina Trojos kare kovojusius graikus. Ši eilutė – vėlesnė interpoliacija.

961) Ir savo skruostus vis draskau šviesiais nagais – gedintys žmonės sielvartą išreiškėdavo draskydami nagais ir mušdami kumščiais skruostus, galvą ar krūtinę (Hom. *Il.* XIX. 284; Aesch. *Cho.* 24-25; Eur. *Hel.* 1089; *Suppl.* 51, 76; *Tr.* 279, 794; *Andr.* 1210), barstydami galvą pelenais (Eur. *Suppl.* 826-827) ir raudamiesi plaukus (Aesch. *Cho.* 425; Eur. *Andr.* 826, 1209; *Tr.* 278). VI a. pr. Kr. Atėnų politikas Solonas išleido įstatymą, draudžiantį per laidotuves labai audringai reikšti savo jausmus, draskytis bei muštis į krūtinę (Plut. *Sol.* 21).

960) Pelasgų žeme – žr. 692 eil. paaiškinimą.

964) Persefasa – Persefonė, Dzeuso ir Demetros dukra, Hado žmona, mirusiųjų karalystės valdovė.

965) Kikloų žemė – Argolidė, taip vadinama todėl, kad jos Mikėnų miesto sienas, pasak mito, pastatė vienaakiai milžinai Kiklopai.

982-983) Kad aš pasiekčiau tarp dangaus / Ir žemės uolą kabančią – žr. 6 eil. paaiškinimą.

990) Pelopas lenktyniavo – žr. 11 eil. paaiškinimą.

994) Geraistas – Euboijos salos pietuose esantis kalnynas.

997) Sūnaus Majadės – Hermio. Hermis buvo Dzeuso ir nimjos Majadės (Majos) sūnus. **Avelė auksavilnė** – žr. 812-814 eil. paaiškinimą.

1001) Eridė – nesantaikos deivė, Niktės dukra.

1002) Ratus sparnuotus saulės – buvo manoma, kad saulės dievas Helijas brėkstant pakyla rytuose iš Okeano ir rieda sparnuotu vežimu per dangų, o dienai baigiantis nusileidžia į vakaruose esantį Okeaną (Hom. *Il.* VII. 421-423; *Od.* III. I, 4. 400, X. 191, XI. 18, XII. 380).

1004) Vienžirgė Aušra – Aušra, kaip ir saulės dievas Helijas, rytą vežimu pakyla iš Okeano į dangų, pranešdama apie greitą Helijo pasirodymą (plg. Theoc. 2. 148).

1005) Plejadės – žvaigždynas (liet. Sietyno žvaigždynas), ypač išryškėjantis balandžio - gegužės mėnesiais. Šio žvaigždyno patekėjimas reiškė vasaros pradžią. Pasak mito, Plejadėmis Dzeusas pavertė septynias Atlanto dukras, gelbėdamas jas nuo medžiotojo Orijono.

1063) Į kepenis suvaręs durklą – senovės graikai kepenis laikė svarbiausiu gyvybės ir jausmų organu (Hom. *Od.* XXII. 83; Pind. *P.* 4. 213; Theoc. 11. 16).

1210) Himenajas – vestuvinė giesmė.

1233) O tėvo giminaiti Agamemnone – Piladas buvo Agamemnono sesers Anaksibijos sūnus.

1243) Dikė – Dzeuso ir Temidės dukra, teisingumo deivė.

1308) Skamandras – prie Trojos tekėjusi upė, minima Homero epe.

1353-1365) Šiose eilutėse esanti strofa atitinka 1537-1549 eilutėse esančią antistrofą.

1364) Dėl to prakeikto Pario – Paris buvo laikomas Trojos karo priežastimi, nes pagrobė Menelajo žmoną Helenę. **Idietis** – gyvenantis prie Idos kalnyno, kurio papėdėje buvo Troja.

1369-1502) Frigo kalba parayta įvairiais metrais.

1372) Ir pro triglifus dorėniškus – triglifas – dorėninio frizo dalis. Tai keturkampė plokštė tarp metopų su dviem vertikaliais grioveliais, dalijančiais ją į tris dalis.

1378) Jaučiagalvis Okeanas supa ją – buvo įsivaizduojama, kad Okeanas juosia visą žemę ir įteka pats į save (Hdt. IV. 8). Homeras nurodo, kad Okeanas atskiria gyvųjų pasaulį nuo Hado (Hom. *Od.* X. 508-518). Jaučiagalvis – labai retas, tik šioje tragedijoje randamas Okeano epitetas.

1387) Gimusių kadais iš gulbino – pasivertęs gulbinu Dzeusas suartėjo su Spartos karalienė Leda. Ši padėjo kiaušinį, iš kurio išsirito Helenė.

1388-1389) Apolono tvirtus pastatus / Juk jinai pražudė – kalbama apie Troją, kurią globojo Apolonas.

1390) Dardanija – trojėnų protėvis buvo Dzeuso sūnus Dardanas (Hom. *Il.* XX. 215; Apollod. III. 12. 1-3). Iš jo kilusi dardanų gentis buvo Trojos kaimynė ir sąjungininkė. Kartais Dardanija vadinama visa aplink Troją buvusi sritis.

1391) Ganimedas – gražus berniukas, Trojos valdovo Trojo ir nimfos Kalirojės sūnus, Dzeuso pagrobtas ir nuneštas į Olimpą (Pind. *Ol.* I. 44; Apollod. III. 12. 2).

1395) Ailidon – mokslininkų nuomone, šis žodis sietinas su semitų jaustuku „ai lenu“ (*vargas mums!*), kuris galėjo patekti į Graikiją iš Finikijos. Žodis „ailidon“ randamas ir Aischilo tragedijoje *Agamemnonas*, kur jis įdedamas į argiečių choro lūpas (Aesch. *Ag.* 121, 139, 159).

1404) Klastingas jis lyg Odisėjas ir tylus – graikų tragedijose Odisėjas dažnai vaizduojamas kaip sukta, gudrus, bet kuria kaina savo tikslų siekiantis žmogus. Žr. Sofoklio tragediją *Filoktetas*.

1409) Lankininko Pario moteris – Helenė.

1438) Lakonė – Lakonijos srities, kurioje buvo Sparta, gyventoja.

1479) Hektoras – Trojos valdovo Prijamo ir Hekabės sūnus, narsiausias trojėnų karys, įveikęs Ajantą ir nukovęs Patroklą, pats kritęs nuo Achilo rankos.

1480) Ajantas – Salamino valdovo Telamono sūnus, vienas narsiausių graikų karių Trojos kare.

1481) Prijamas – paskutinysis Trojos valdovas.

1493) Bakchantės – po miškus siautėjančios Bakcho garbintojos. Įsivaizduojamos su stirnos kailiu ant pečių, su gebenės lazda ir tirsu rankose.

1495) Betirsės – neturinčios tirso. Tirsas – lazda iš tvirto nendrės stiebo su pinijos kankorėžiu, apraišiota kaspinais, apvyniota gebenės ir vynuogių lapais, Bakcho ir bakchančių atributas.

1520) Lyg matydamas Gorgonę, virsti akmeniu bijai – Gorgonė Medūsa buvo tokia baisi, kad kas tik pažvelgdavo į jos veidą, suakmenėdavo. Gorgonės galvą nukirto Persėjas, Dzeuso ir Argo karalaitės Danajės sūnus. Tai padaryti Persėjui padėjo dievai (Apollod. II. 4. 2–3).

1548) Mirtilas iš vežimo buvo išmestas – žr. 11 eil. paaiškinimą.

1626) Letò – titanų Kojo ir Foibės dukra, Asterijos sesuo, nuo Dzeuso susilaukusi dvynių Apolono ir Artemidės.

1636-1637) Su Kastoru ir Polideuku danguje / Ji patekės kartu ir gelbės jūreivius – Antikoje jūreiviai jūroje orientuodavosi pagal žvaigždynus. Buvo manoma, kad Dvynių žvaigždynu virtę Kastoras ir Polideukas gelbsti paklydusius laivus (Eur. *El.* 991 sqq., 1347 sqq.; Theoc. XXII. 6).

1638) *Tu kitą žmoną parsiveski į namus* – iš kitų šaltinių nežinoma mito versija.

1641-1642) *Pasėjo daug mirčių, kai taip sumažintų / Žmonių gausybę ir jų smurtą žemėje* – pasak gana retos mito versijos, Dzeusas, norėdamas sumažinti žmonių skaičių žemėje, sumanė sukelti Trojos karą (Eur. *Hel.* 38-40; Eur. *El.* 1283).

1644) *Parasija* – miestas ir sritis Arkadijos pietuose (vidurio Peloponesas).

1645) *Tenai visus metus gyvent* – kad Orestui buvo įsakyta Arkadijoje praleisti metus – niekur negirdėta mito versija, galbūt Euripido inovacija.

1646) *Orestėja* – Oresto įkurtas miestas Arkadijoje netoli Likajo kalno. Šį miestą mini Tukididas (Thuc. V.64.3).

1647) *Adzanai* – Adzanijos, šiaurės Arkadijos srities, gyventojai. ***Arkadai*** – Arkadijos, centrinės Peloponeso srities, gyventojai.

1655) *Neoptolemas* – Achilo ir Deidamėjos sūnus, pasižymėjęs ypatingu žiaurumu ir kovingumu – jis užmušė seną Prijamą (Verg. *Aen.* II 453 - 558), numetė nuo bokšto Hektoro sūnelį, o jo žmoną padarė savo sugulove.

1656) *Nes jam nuo Delfų kardo lemta žūt* – pasak mito varianto, Delfų žyniai užmušė Neoptolemą už priekaištus Apolonui, kad šis padėjo Pariui nukauti Achilą. Pasak kito mito varianto, Neoptolemas žuvo nuo Delfų gyventojų rankų už aukojimo papročių nesilaikymą (Apollod. *Epit.* 6. 14). Žr. taip pat Euripido tragediją *Andromachė*.

1683) *Eirėnė* – Dzeuso ir Temidės dukra, taikos deivė. Tragedija *Orestas* parašyta 408 m. pr. Kr. ilgai besitęsiančio Peloponeso karo metu. 410 m. pr. Kr. atėniečiai buvo dukart įveikę spartiečius prie Kidziko. Spartiečiams pasiūlius taiką, Atėnų karo vadai, vadovaujami Kleofonto, atsisakė ją sudaryti. Spėjama, kad Euripidas šiomis tragedijos eilutėmis išreiškė savo požiūrį į nesenus politinius įvykius.

1686) *Hebė* – amžinos jaunystės personifikacija, Dzeuso ir Heros dukra, Heraklio žmona.

1687) *Hera* – Dzeuso sesuo ir žmona, santuokos globėja.

1689) *Tindaridai* – Tindarėjo vaikai Kastoras ir Polideukas, dar vadinami Dioskūrais.

1691) *Nikė* – Palanto ir Stigės dukra, pergalės deivė.

